

PRIMĂRIA COMUNEI ROMOS

**STRATEGIA DE DEZVOLTARE A
COMUNEI ROMOS,
JUDEȚUL HUNEDOARA**

2022-2027

Beneficiar:
PRIMĂRIA COMUNEI ROMOS,
JUDEȚUL HUNEDOARA

Foto: Ciungu Mare-Comuna Romos

ELABORAT DE:
SC AREVAL PRIM SRL
- Aprilie 2022-

CUVÂNT ÎNAINTE:

Elaborarea unei strategii de dezvoltare locală pentru o comunitate este ca planificarea unei călătorii lungi în care apar o serie de evenimente. Înainte de a pleca la drum trebuie să știm pe unde mergem, ce resurse avem, pe cine luăm cu noi în călătorie și care este perioada de timp în care trebuie să ne încadrăm pentru a ajunge la destinația finală.

Strategia este un instrument la îndemîna noastră, a autorităților locale, care își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții locuitorilor din comuna noastră, creșterea bunăstării atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare. În acest scop trebuie promovată o economie dinamică și competitivă, care să asigure locuri de muncă, un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziunea socială și protecția mediului, într-o lume sigură, ce respectă diversitatea culturală.

În acest context, poate mai mult ca niciodată, se impune necesitatea existenței unei viziuni strategice pe termen lung, care să traseze direcțiile de dezvoltare a localității, cuprinse într-un document coerent, exprimând o abordare integrată a problemelor cu care se confruntă comunitatea și prezentând aspirațiile de dezvoltare ale acesteia, bazate pe potențialul local existent.

Obiectivul general al strategiei comunei ROMOS îl reprezintă dezvoltarea echilibrată și armonioasă a localității prin crearea și prin susținerea unui mediu economico- social competitiv, stabil, sănătos și diversificat, care să asigure creșterea economică continuă și calitatea vieții cetățenilor comunei.

Valorificarea acestor noi oportunități cere însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea, implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a co-finanțării obligatorii.

În consecință, este necesară o prioritizare clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe o analiză riguroasă a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2022-2027.

Existența unei strategii de dezvoltare locală, ca instrument de management utilizat pentru a aborda problemele cu care se confruntă o comunitate și pentru a valorifica oportunitățile de orice fel, reprezintă, astfel, o condiție esențială pentru asigurarea unei dezvoltări locale armonioase, sănătoase și durabile pentru comunitatea locală respectivă.

Primar,

CSATLOS-KONCZ Daniela Mihaiela

CUPRINS:

INTRODUCERE.....	pag.6
PARTEA I: CONTEXTUL GENERAL.....	pag.8
1. Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.....	pag.8
1. Programul Național de Dezvoltare Rurală.....	pag.33
3. Programul Național de Relansare și Reziliență 2021.....	pag.34
4. Programul Național Anghel Saligny.....	pag.37
1. Cadrul Strategic Regional de Referință -Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional.....	pag.38
2. Autoritatea de Management pentru Programele Operaționale Regionale–ADR Vest.....	pag.42
PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT.....	pag.46
1. Prezentare generală a UAT. Localizare.....	pag.46
2.2.Clima.....	pag.48
2.3.Relieful	pag.49
2.4.Hidrografia.....	pag.51
2.6. Flora și fauna	
2.7. Istoricul comunei.....	pag.53
2.8.Populația.....	pag.55
2.9.Infrastructura de drumuri.....	pag.57
2.10.Infrastructura de utilități.....	pag.60
2.11.Infrastructura de sănătate.....	pag.63
2.13.Economia comunei.....	pag.65
2.14.Învățământul.....	pag.66
2.15. Cultura.....	pag.68
2.16. Culte și lăcașuri de cult.....	pag.70
2.17 Dezvoltarea rurală.....	pag.72
2.19. Turismul.....	pag.75

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT.....pag.84

1. Delimitare conceptuală
2. Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități și Riscuri.....pag.91
3. Domenii de analiză
4. Principii prioritare de analiză in vederea dezvoltării durabile

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ.....pag.96

1. Viziune
2. Principii
3. Valori
4. Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă
5. Procesele de bază principale
6. Caracteristicile strategiei de dezvoltare durabilă
7. Obiectivele specifice
8. Direcții prioritare de acțiune Pentru Perioada 2022- 2027.....pag.102
9. Planul Strategic de Dezvoltare Durabilă la nivelul comunei ROMOS
pentru perioada 2022-2027. Proiecte propuse.....pag.105

PARTEA A V-A: ANEXE.....pag.109

PARTEA A VI-A: CONCLUZII.....pag.111

BIBLIOGRAFIE.....pag.113

Foto:Zona Montană Romos

INTRODUCERE:

Strategia de Dezvoltare Locală este un document strategic, care prezintă prioritățile de dezvoltare ale comunei ROMOS, județul Hunedoara, în materie de dezvoltare durabilă, competitivitate, coeziune socială și răspunde provocărilor specifice perioadei 2021-2027. Strategia de Dezvoltare Locală reprezintă principalul document de planificare elaborat la nivel local și asumat de către factorii de decizie din cadrul Primăriei ROMOS.

Procesul de planificare a dezvoltării locale oferă o bază strategică esențială pentru includerea măsurilor și a proiectelor implementate la nivel județean și regional în viitoarele programe de finanțare, indiferent de sursele de finanțare ale acestor programe. Documentul se adresează cadrului de timp 2021-2027, același ca și pentru programarea multi-anuală pentru finanțare din Fondurile Structurale ale UE, cu scopul de a o oferi un fundal solid portofoliului local de proiecte de investiții. Acestea vor putea fi finanțate atât prin Programele Operaționale Naționale finanțate din fonduri FESI (Regional, Infrastructură Mare, Competitivitate, Capital uman, Dezvoltare Rurală, Capacitate Administrativă, Asistență Tehnică) cât și prin intermediul altor programe și instrumente de finanțare națională și internațională. De asemenea, planul reflectă și ia în considerare direcțiile

strategice de politică relevante la nivel local și județean ale instituțiilor/autorităților care pot finanța investiții de dezvoltare aferente zonei.

La nivel local este nevoie de elaborarea unui plan general de dezvoltare pe termen mediu, 2021-2027, prin care să fie asigurată o bază de pornire și să fie enunțate principiile de dezvoltare ale comunei ROMOS, județul Hunedoara.

Strategia de dezvoltare a comunei ROMOS pentru perioada 2022 – 2027, prezintă cadrul în care administrația locală va iniția acțiunile pentru a crea condițiile necesare dezvoltării viitoare a comunei, analizează situația existentă și relevă oportunitățile și amenințările, stabilește un set de obiective și propune acțiuni pentru îndeplinirea acestora.

Acest document va fundamenta mecanismul de coordonare care va asigura întărirea legăturilor dintre proiectele de dezvoltare pentru sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și, în același timp, respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întreagă de factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Scopul Planului de Dezvoltare Locală a comunei ROMOS, județul Hunedoara, este de a orienta dezvoltarea economică, socială, teritorială echilibrată a comunei în perioada 2021 - 2027, fundamentând accesul la fondurile europene, sursele de finanțare interne publice și private, precum și cele provenind de la alte categorii de donori, în contextul actual al apartenenței României la Uniunea Europeană.

Strategia de Dezvoltare Locală răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică, fiind în același timp corelată cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, aceasta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

CAPITOLUL I

CONTEXT GENERAL

1. Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

România are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu.

Dacă în ultimii zece ani țintele României erau stabilite în raport cu evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE, acum, atât România, cât și UE, trebuie să-și reprojeteze prioritățile pe termen mediu și lung pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite, în septembrie 2015. Aceasta este o cale sigură prin care se poate realiza un viitor mai bun generațiilor viitoare. România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba. Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a rezultat în urma unui proces internațional îndelungat de analiză, care recunoaște că problemele globale se pot rezolva doar prin soluții la

nivel global. Modificarea percepției și conștientizarea evoluției fără precedent a societății, creșterea natalității la scară globală, a accelerării economiilor țărilor în curs de dezvoltare și a disparităților sociale au pus în evidență limitele creșterii planetare. Creșterea prețurilor la anumite resurse a evidențiat faptul că Pământul își poate epuiza resursele fizice regenerabile și neregenerabile, conducând la un dezechilibru catastrofal. Bazele progresului în domeniul protecției mediului, corelat cu dezvoltarea, au fost introduse pentru prima dată pe agenda internațională la Conferința de la Stockholm (1972). Rezultatul a fost crearea Programului ONU pentru mediu prin adoptarea unei Declarații privind protecția mediului în scopul de „a apăra și a îmbunătăți mediul uman pentru generațiile prezente și viitoare. La această conferință s-a conferit legitimitate conceptului de dezvoltare durabilă cu cei trei piloni: economic, social și de mediu.

ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

CREȘTEREA ECONOMICĂ — la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

MEDIUL — cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile. Această abordare a fost posibilă prin punerea în evidență a conceptului de „depășire a limitelor”. S-a conștientizat că resursele naturale, de care societatea are nevoie și care sunt limitate, au fost depășite, creând în același timp un dezechilibru ecologic la nivel planetar, prin creșterea economică iresponsabilă. Astfel, s-a constatat că numai prin susținerea simultană a celor trei piloni — social, economic și de mediu — se poate ajunge la o dezvoltare durabilă și la un viitor comun la nivel global.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă - Transformarea lumii noastre, este o versiune, a cadrului conceptual al dezvoltării durabile, structurate pe un pachet de 17 obiective de dezvoltare durabilă, susținute prin 169 de ținte subiacente. Agenda 2030 solicită acțiuni din partea tuturor țărilor, sărace, bogate și cu venituri medii. Recunoaște că încetarea sărăciei trebuie să fie însoțită de un plan care să contribuie la creștere economică și abordează o serie de nevoi sociale, inclusiv educație, sănătate, protecție socială și locuri de muncă, abordând în același timp problemele combaterii schimbărilor climatice și protecția mediului. Aceasta acoperă, de asemenea, aspecte precum inegalitatea, infrastructura, energia, consumul, biodiversitatea, oceanele și industrializarea. Agenda promovează implicarea tuturor părților interesate, prin democratizarea procesului decizional pe tema dezvoltării durabile. Se subliniază responsabilitatea și rolul generațiilor tinere pentru crearea dezvoltării durabile.

În cadrul UE, începând cu anul 2006, conceptul de dezvoltare durabilă a fost integrat în Strategia pentru o Europă Extinsă, într-o viziune strategică unitară și coerentă, având ca obiectiv general îmbunătățirea continuă a calității vieții pentru generațiile prezente și viitoare, pentru crearea unor comunități durabile, capabile să gestioneze și să folosească resursele în mod eficient și să valorifice potențialul de inovare ecologică și socială al economiei, în vederea asigurării prosperității, protecției mediului și coeziunii sociale. În 2010, ca o continuare a dezvoltării durabile a UE, a fost adoptată Strategia Europa 2020 de promovare a creșterii inteligente (bazată pe: educație, cercetare, inovare), durabile (bazată pe reducerea emisiilor de carbon, eficiență energetică, resurse regenerabile) și incluzive (crearea de noi locuri de muncă, reducerea sărăciei etc.).

Alături de statele membre și respectând principiul subsidiarității, UE s-a angajat să devină lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și, implicit, a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți, respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediul”. Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi. Cele 17 ODD sunt deja urmărite de multe dintre politicile Uniunii Europene, iar România, ca membră a acestei comunități, își propune abordarea integrată a obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național. În vederea implementării acestor obiective de dezvoltare durabilă, România a redactat un plan strategic din care redăm, succint, principalele orizonturi și ținte pentru 2030¹.

1. **FĂRĂ SĂRĂCIE.** Globalizarea a contribuit la reducerea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor de reducere a sărăciei relative pentru a asigura o viață demnă pentru toți. În acest scop, Agenda 2030 țintește segmentele periferice din societate și încurajează orientarea societății într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață echitabilă, demnă și prosperă.

Obiective 2021-2027:

1. Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile;
2. Dezvoltarea unui sistem național de indicatori de incluziune social prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori;
3. Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență socială.

Ținte 2030:

4. Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;
5. Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;
6. Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

7. **FOAMETE „ZERO”.** România a depășit, în mare măsură, problemele legate de foamete, dar se dezvoltă noi provocări legate de nutriție. Pentru o societate mai sănătoasă, trebuie dezvoltată o agricultură durabilă și conștientizarea importanței nutriției sănătoase. România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva suprafeței agricole utilizate, motiv pentru care eficiența agricolă, consolidarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară sunt o prioritate.

Obiective 2021-2027:

1. Dezvoltarea unor programe pentru promovarea consumului de alimente sănătoase;
 2. Continuarea Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România;
 3. Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de ovine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultura, pescuit și acvacultură, inclusiv prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar;
1. Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional / atestate ca rețete consacrate;
 2. Susținerea și atragerea tinerilor fermieri;
 3. Creșterea numărului de fermieri active, înregistrați în sistemul de agricultură ecologică și creșterea suprafeței agricole certificate ecologic;

4. Creșterea numărului de grupuri aplicante/operatori economici înregistrați pe scheme de calitate naționale și europene;
5. Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea poluării solului.

Ținte 2030:

1. Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014;
2. Finalizarea cadastrului agricol;
3. Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
4. Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;
5. Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;
6. Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;
7. Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și a fructelor de pădure în zona montană;
8. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

9. **SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE.** Îmbunătățirea serviciilor și accesului la asistență medicală de calitate este esențială pentru funcționarea unei societăți durabile centrate pe pacient și prevenție. Trebuie asigurat un cadru adecvat pentru promovarea unui mod de viață sănătos și proactiv, favorizarea activităților sociale, prevenția și educația medicală.

Abordarea sănătății și bunăstării populației trebuie să includă și abordarea bolilor psihice și a dizabilităților.

Obiective 2021-2027:

1. Promovarea educației în sănătate, a prevenției și a unui mod de viață sănătos;
2. Inițierea unui program național pentru susținerea serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități;
3. Modernizarea și reabilitarea infrastructurii sănătății publice la media standardelor UE, cu accent și pe zona rurală, inclusiv susținerea cercetării în medicină;
4. Implementarea unui sistem transparent și fiabil de pătrundere și gestionare a medicamentelor, dispozitivelor, aparaturii și tehnicii medicale pe piața din România, pentru creșterea accesului populației la tehnologii de diagnostic și tratament cât mai noi și performante.

Ținte 2030:

1. Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri;
2. Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente, dar și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;
3. Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;
4. Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;
5. Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;
6. Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;
7. Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile;
8. Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;
9. Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;
10. Reducerea consumului de substanțe nocive.

11. **EDUCAȚIE DE CALITATE.** Accesul și participarea la educație de calitate sunt esențiale pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. Educația nu este doar un proces premergător intrării pe piața forței de muncă. Educația trebuie tratată ca un proces care pregătește generațiile tinere pentru provocările viitorului și se derulează pe tot parcursul vieții, încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea.

Obiective 2021-2027:

1. Creșterea accesului la o educație incluzivă și de calitate, inclusiv prin îmbunătățirea confortului elevului și a curriculumului bazat pe competențe, implementarea pachetului social garantat, crearea cadrului normative pentru serviciile de educație timpurie;
2. Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și

tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial;

3. Modernizarea infrastructurii în domeniul educației și formării profesionale conform standardelor UE pentru întregul ciclu educațional, de la educația timpurie ante-preșcolară la studiile post-doctorale și învățarea pe tot parcursul vieții pentru dobândirea de cunoștințe și deprinderi relevante pe piața muncii și asigurarea egalității de șanse indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau capacități psihomotorii, îmbunătățirea coeficienților din formula de finanțare astfel încât să sprijine mai mult școlile dezavantajate;
4. Stabilirea cadrului normativ pentru desfășurarea programelor de formare continuă și stimularea participării la asemenea programe; înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointeresarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
5. Susținerea procesului de învățământ prin programe educaționale extrașcolare și extra-curriculare care să asigure educația pentru sănătate, educația civică, cultural-artistică, științifică, ecologică și educația prin sport.

Ținte 2030:

1. Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educational;
2. Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
3. Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;
4. Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;
5. Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;
6. Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri;

7. Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;
8. Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointerесării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;
9. Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;
10. Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;
11. Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

12. **EGALITATEA DE GEN.** Într-o societate dezvoltată, genul cu care se naște cineva nu trebuie să influențeze perspectivele, demnitatea și calitatea vieții persoanei. Populația României este alcătuită din peste 51% femei. Deși s-au înregistrat progrese în domeniul egalității de gen, persistă unele provocări legate de preconcepțiile populației în privința rolului femeii în societate și familie, participarea femeilor la luarea deciziilor, disparitatea salarială și violența împotriva femeilor.

Obiective 2021-2027:

1. Organizarea de campanii de informare și sensibilizare privind partajarea echitabilă a responsabilităților în cadrul gospodăriei și familiei, îmbunătățirea serviciilor sociale relevante și concilierea obligațiilor profesionale cu viața personală și de familie având ca obiectiv creșterea implicării bărbaților în viața de familie și frecventarea cursurilor pentru tineri părinți;
2. Reglementarea funcției de expert în egalitatea de șanse între femei și bărbați și a posibilității desemnării persoanelor cu aceste atribuții în toate instituțiile și autoritățile publice, precum și în companiile private cu peste 50 de angajați;
3. Crearea unui sistem integrat de monitorizare și raportare privind cazurile de violență domestică;
4. Includerea perspectivei de gen în programa școlară și în manuale;
5. Organizarea unor campanii de informare și sensibilizare pentru combaterea stereotipurilor de gen în rândul tinerilor;
6. Monitorizarea implementării dispozițiilor legale privind sănătatea sexuală și reproductivă și organizarea de campanii de informare pentru prevenirea și combaterea abuzurilor sexuale și respectarea drepturilor la nediscriminare și identitate.

Ținte 2030:

1. Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;
2. Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și

private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare;

3. Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

4. **APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE.** Pentru a prospera, ecosistemele planetei, societatea și economia au nevoie de apă proaspătă și curată, în cantități suficiente. De mai mulți ani, unul dintre elementele politicii UE este protecția sănătății cetățenilor săi prin accesul sigur la apă potabilă de calitate și sanitație.

Obiective 2021-2027:

1. Promovarea și valorificarea durabilă a resurselor considerabile ale României de ape minerale (plate sau natural carbogazoase) pentru consum, precum și în scopuri terapeutice; folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru turismul de sănătate (spa);
2. Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametri bio-chimici acceptați;
3. Asigurarea accesului la apă potabilă și la canalizare în zonele periferice ale orașelor și sprijinirea racordării unui număr sporit de gospodării la aceste rețele prin grija autorităților locale.

Ținte 2030:

1. Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;
2. Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă;
3. Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;
4. Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;
5. Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;
6. Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.

7. **ENERGIE CURATĂ ȘI PREȚURI ACCESIBILE.** Cererea de energie este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei

regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare. Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin influența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului.

Obiective 2021-2027:

1. Revizuirea și completarea cadrului legal, inclusiv în privința legislației fiscale în domeniul petrolului și gazelor; monitorizarea contractelor negociate și asigurarea transparenței procedurilor; întărirea puterii de decizie și independenței autorităților de reglementare și control;
2. Liberalizarea și extinderea pieței de energie și interconectarea sistemelor energetice la nivel național și regional în vederea realizării unei rețele complementare și interactive de servicii (contorizare și rețele inteligente) și reducerii costurilor suportate de consumator;
3. Menținerea unui mix energetic optim prin valorificarea resurselor proprii, diversificarea surselor de import și a destinațiilor de export, modernizarea și eficientizarea instalațiilor existente viabile, promovarea surselor regenerabile de energie și a tehnologiilor de conversie cu emisii reduse de carbon;
4. Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor;
5. Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară.

Ținte 2030:

1. Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vederea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;
2. Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;
3. Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;
4. Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;
5. Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;
6. Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

7. MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ:

Dezvoltarea durabilă încurajează delimitarea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului și asupra societății. Obiectivul urmărește creșterea economică durabilă și promovează munca și un trai decent pentru toți, indiferent de gen, locație geografică și descendență. Devine vitală implementarea principiului „nimeni nu rămâne în urmă.

Obiective 2021-2027:

1. Continuarea creării premiselor pentru aderarea la Zona Euro prin politici monetare prudente și măsuri de sprijinire a productivității și competitivității economiei românești;
2. Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor;
3. Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației;
4. Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau telemuncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere;
5. Elaborarea și punerea în aplicare a unui program coerent pentru dezvoltarea turismului, inclusiv a agroturismului, generator de locuri de muncă și venituri considerabile, prin îmbunătățirea infrastructurii și căilor de acces la obiectivele turistice, profesionalizarea personalului și valorificarea înțeleaptă a tradițiilor culturale și specificului national;
6. Valorificarea potențialului piețelor de capital și altor instrumente de finanțare.

Ținte 2030:

1. Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;
2. Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare;
3. Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă;
4. Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului,

turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică;

5. Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

6. **INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ.** Evoluția societății a impus un mod de viață accelerat, în care pot fi competitive doar acele țări care încurajează inovația, pe lângă o infrastructură rezilientă și o industrie durabilă.

Infrastructura modernă este susținută de inovație pentru o industrie eficientă și durabilă. Promovarea industrializării necesită recunoașterea importanței, economiei bazate pe cunoaștere pentru avantajul competitiv necesar.

Obiective 2021-2027:

1. Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016);
2. Încurajarea și sprijinirea, în condiții de egalitate, a investițiilor străine directe ca și a eforturilor investiționale proprii ale capitalului autohton cu accent pe sectoarele de înaltă și medie tehnicitate, creatoare de valoare adăugată sporită și care înglobează realizările de ultimă oră ale cercetării și dezvoltării tehnologice moderne, inclusiv în domeniul industriei de apărare;
3. Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile despecializare inteligentă / cu potențial de creștere;
4. Dezvoltarea programelor sectoriale de finanțare a cercetării aplicative atât din bugetul de stat, cât și prin stimularea investițiilor private și prin dezvoltare de parteneriate în acest sector.

Ținte 2030:

1. Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;
2. Îmbunătățirea siguranței rutiere;
3. Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;
4. Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;

5. Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;
6. Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;
7. Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

8. INEGALITĂȚI REDUSE. Inegalitatea este un obstacol în procesul de dezvoltare a unei societăți durabile. Inegalitatea apare în diferite domenii cum ar fi problemele de gen, dificultățile în educație, aspectele financiare etc. Unele grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile cu dizabilități sau cele de etnie romă, se confruntă cu discriminare intersecțională, prin care mai multe caracteristici ale grupului sunt supuse fenomenelor discriminatorii, acesta devenind astfel în mod particular dezavantajat. Acest obiectiv al reducerii inegalităților accentuează caracterul ideal și meritocratic al societății și, totodată, permite tuturor accesul la resurse.

Obiective 2021-2027:

1. Reducerea polarizării sociale prin asigurarea creșterii constante, pe bază anuală, a veniturilor mici, alocațiilor pentru copii, tineri, vârstnici și persoane cu dizabilități, pensiilor, ajutoarelor sociale pentru alte grupuri vulnerabile sau defavorizate într-un quantum superior celui mediu pe economie;
2. Sprijinirea dezvoltării activităților economice productive în mediul rural, pe lângă cele agricole, prin încurajarea antreprenoriatului, asigurarea accesului la internet pentru munca de la distanță, accesul sporit la serviciile de microfinanțare;
3. Creșterea intermedierei financiare în mod durabil cu asigurarea stabilității și credibilității sectorului bancar;
4. Promovarea fermă și monitorizarea permanentă a aplicării legislației existente în materie de incluziune socială pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv a persoanelor aparținând minorităților etnice sau de altă natură, în toate domeniile vieții politice, economice, sociale și culturale.

Ținte 2030:

5. Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;
6. Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;
7. Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor

neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

8. **ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE.** În România, conform statisticilor Băncii Mondiale, ponderea populației urbane a crescut la 54,4% în 2014, de la 34% în 1960. Conform Eurostat, media UE era de 72,5% în 2014. Acest proces de urbanizare este într-o continuă creștere, obligând orașele să devină deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile, pentru a face față schimbărilor socio-economice și de mediu.

Obiective 2021-2027:

1. Creșterea procentului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului;
2. Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc);
3. Pregătirea din vreme a unor planuri de contingență pentru prevenirea și limitarea efectelor previzibile ale schimbărilor climatice;
4. Îmbunătățirea calității aerului;
5. Creșterea capacității instituționale a autorităților cu responsabilități în domeniul calității aerului de adaptare la cerințele de respectare a obiectivelor de calitate a aerului;
6. Valorificarea resurselor culturale specifice pe plan local prin protejarea patrimoniului cultural, identității culturale și îndeletnicirilor tradiționale (artizanale, artistice, culinare); încurajarea dezvoltării în continuare a Agroturismului;
7. Promovarea unui set de măsuri teritoriale pentru zonele urbane în vederea dezvoltării acelor funcții și echipamente care pot asigura creșterea competitivității orașelor la nivel european și internațional.

Ținte 2030:

1. Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;
2. Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra

ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislative;

3. Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;
4. Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
5. Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;
6. Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;
7. Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și solului;
8. Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural;
9. Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

10. **CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ.**

Decuplarea creșterii economice de efectele negative asupra mediului necesită un nou model de consum și producție durabil. Dezvoltarea durabilă propune soluția unei producții mai eficiente, a unui management durabil al deșeurilor și activități în concordanță cu principiile protecției mediului. În termeni de consum, reciclarea este imperativă, acest lucru necesitând tranziția spre o economie circulară și conștientizarea cetățeanului de limitele planetei.

Obiective 2021-2027:

1. Continuarea eforturilor pe plan național pentru ameliorarea productivității utilizării resurselor prin includerea unor ținte precise, riguros monitorizate, în toate strategiile sectoriale și de dezvoltare în profil teritorial în vederea alinierii la standardele europene și pregătirii trecerii la modelul economiei circulare;
2. Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție;
3. Reducerea risipei de alimente pe întregul traseu producție-transport procesare-comercializare-consum, de la recoltarea în fermă la eliminarea finală a deșeurilor; Popularizarea și promovarea unor modele de producție și consum durabile prin campanii de

informare pentru publicul larg și demersuri pentru extinderea acestor bune practici în programele educaționale școlare și extrașcolare;

4. Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare;
5. Promovarea instrumentelor care conduc la îmbunătățirea performanțelor de mediu, prin campanii de informare și conștientizare privind avantajele obținerii etichetei UE ecologice pentru produse și servicii, precum și a obținerii înregistrării în EMAS de către organizațiile publice sau private;
6. Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi;
7. Ameliorarea procesului de urmărire statistico-economică și socială a modelelor de consum și de producție durabilă la nivel național, regional și local;
8. Creșterea gradului de pregătire a societății pentru reutilizare și reciclare prin aplicarea ierarhiei de gestionare a deșeurilor;
9. Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile de raportare.

Ținte 2030:

1. Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs;
2. Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;
3. Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
4. Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastic 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
5. Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025;
6. Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024;
7. Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene.

8. **ACȚIUNE CLIMATICĂ.** Impactul schimbărilor climatice, inclusiv schimbarea tiparelor climei, creșterea nivelului mării și a evenimentelor meteorologice extreme afectează România de astăzi. Dacă nu se iau în continuare măsuri de adaptare și diminuare a efectelor acestora, amenințările actuale, cum ar fi siguranța alimentară și deficitul de apă, pot lua amploare.

Obiective 2021-2027:

1. Integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în strategiile și politicile de dezvoltare sectorială și armonizarea lor intersectorială;
2. Conștientizarea iminenței schimbărilor climatice atât la nivelul politic al instituțiilor statului, cât și în rândul tuturor cetățenilor, indiferent de vârstă.

Ținte 2030:

1. Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale;
2. Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;
3. Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;
4. Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.

5. **VIAȚA ACVATICĂ.** Viața acvatică, clima, economia și bunăstarea socială depind de existența unor ape sănătoase. Schimbările climatice și concurența pentru resursele naturale adaugă presiuni suplimentare asupra mediului acvatic.

Schimbarea climei și exploatarea nedurabilă a mediului acvatic constituie principalele amenințări pentru fluvii și râuri.

Ținte 2030:

1. Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării acvatice de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri și poluarea cu nutrienți;
2. Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile;
3. Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de

acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement;

4. **VIAȚA TERESTRĂ.** Societatea umană a creat o „amprentă” imensă pe Pământ, iar acest impact impune asumarea unei responsabilități sporite, un management responsabil și activități corelate în domeniul protecției mediului. Pădurile sunt fundamentale pentru viața pe planetă. Gestionarea durabilă a acestora are un rol esențial în abordarea provocărilor globale actuale, precum și în combaterea reducerii biodiversității, a degradării solurilor și a prevenirii schimbărilor climatice.

În plus, pădurile reprezintă un furnizor important al unei game largi de servicii ecosistemice care îmbunătățesc calitatea vieții, oferind numeroase avantaje pentru mediu, societate și economie, cum ar fi asigurarea securității alimentare, creșterea disponibilității apei și sporirea protecției așezărilor umane. România a intrat în UE cu un capital natural valoros, în unele cazuri, acesta având caracter de unicat. Această contribuție trebuie să fie recunoscută și apreciată ca atare, inclusiv sub raportul sustenabilității financiare a investițiilor necesare pentru conservarea resurselor și menținerea serviciilor oferite de ecosistemele naturale la standardele stabilite la nivelul ONU și UE.

Obiective 2021-2027:

1. Păstrarea poziției României ca țară cu cea mai mare diversitate biogeografică din Europa atât prin integrarea în continuare a politicilor de mediu în toate strategiile naționale și sectoriale relevante, cât și prin îmbunătățirea infrastructurii de mediu, conform standardelor și practicilor UE și prevederilor convențiilor internaționale asumate de România;
2. Refacerea și completarea băncilor de date genetice, în special pentru speciile autohtone sau endemice, precum și sprijinirea activităților de cercetare științifică în acest domeniu;
3. Asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale;
4. Atragerea și cointeresarea comunităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, inclusiv a asociațiilor de vânătoare și pescuit sportiv, în acțiunile de combatere eficientă a braconajului, precum și de conservare a habitatelor sensibile și a biodiversității; compensarea pierderilor de venit ale proprietarilor de păduri sau de terenuri agricole situate în ariile naturale protejate.

Ținte 2030:

1. Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale.

2. Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;
3. Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes national și european pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural.

4. **PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE.** Dezvoltarea durabilă este și o **paradigmă** de funcționare a unei societăți echitabile. Această abordare implică o societate pașnică în care beneficiile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate firească.

Obiective 2021-2027:

1. Aplicarea riguroasă a prevederilor legale existente privind combaterea și condamnarea oricăror acte de violență, abuz, exploatare, trafic de persoane sau discriminare de orice fel, îndeosebi în privința copiilor, femeilor sau persoanelor cu dizabilități, indiferent de rasă, religie, gen sau orientare sexuală;
2. Reforma regimului de executare a pedepselor prin modernizarea instituțiilor de detenție, consolidarea sistemului de probațiune și aplicarea dispozițiilor legale privind reintegrarea socială a persoanelor față de care s-au dispus sancțiuni privative sau neprivative de libertate;
3. Măsuri pentru identificarea unor posibilități de continuare a colaborării interinstituționale, în scopul facilitării reintegrării sociale a persoanelor care au fost sancționate penal;
4. Redactarea și începerea implementării unei strategii naționale pentru încurajarea creșterii demografice;
5. Asigurarea unui tratament corect și nediscriminatoriu pentru cetățenii români aflați temporar la muncă în străinătate prin intervenții oficiale de susținere a intereselor acestora pe lângă autoritățile statelor respective;
6. Utilizarea extinsă a tehnicilor digitale avansate în elaborarea și modelarea integratoare a programelor și proiectelor de dezvoltare în vederea optimizării deciziilor privind stabilirea priorităților și alocarea rațională a resurselor financiare pe criterii de rentabilitate și competitivitate.

Ținte 2030:

1. Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției denevinovăție;

2. Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;
3. Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe,
4. Stoparea abuzului, exploatarei, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;
5. Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată;
6. Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;
7. Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;
8. Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

9. **PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR.** România, ca membră a comunității internaționale și a familiei europene, își asumă responsabilitatea de a se implica în efortul comun pentru sprijinirea dezvoltării durabile. Problemele globale impun soluții globale, această abordare necesită și colaborare, respectiv finanțare publică (națională și internațională) pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030.

Obiective 2021-2027:

1. Sprijinirea unor soluții realiste, favorabile țărilor în curs de dezvoltare în cadrul dezbaterilor interguvernamentale din cadrul UE, a ONU, precum și a instituțiilor sale specializate pe tema dezvoltării durabile;
2. Încurajarea investițiilor și altor activități economice ale unor întreprinzători din România, precum și a proiectelor bazate pe voluntariat, în special la inițiativa tinerilor, care au ca obiect promovarea principiilor și practicilor dezvoltării sustenabile în țări mai puțin dezvoltate; Sprijinirea comunităților de români din străinătate prin asigurarea accesului la cursuri de limbă și cultură românească și dezvoltarea lectoratelor de limbă și literatură română în cadrul universităților din Europa și din lume.

Ținte 2030:

1. Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;
2. Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;
3. Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;
4. Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional.

Prin strategia —Europa 2020 Uniunea Europeană a promovat, în perioada 2014-2020, un model de creștere mai inteligent, mai durabil și mai incluziv, prin care s-a promovat noul concept de dezvoltare europeană, în baza căruia se asigură suport financiar de la bugetul Uniunii Europene și se deschid noi oportunități pentru valorizarea resurselor locale în condițiile unei guvernante economice mai bine coordonate la toate nivelurile de administrare. În prezent, Comisia Europeană a reînnoit inițiativa —Calea către excelență pentru a continua să ofere sprijin adaptat și expertiză regiunilor rămase în urmă în ceea ce privește inovarea. Inițiativa va ajuta regiunile să-și conceapă, să-și actualizeze și să-și ajusteze strategiile de specializare inteligentă. Altfel spus, strategiile de inovare care se bazează pe domenii de nișă dețin atuuri concurențiale, înainte de începerea perioadei bugetare 2021-2027. Totodată, inițiativa va ajuta regiunile să identifice resursele U.E. adecvate pentru finanțarea proiectelor inovatoare și să se asocieze cu alte regiuni care dețin atuuri similare pentru a crea clustere de inovare. Alături de propunerile Comisiei, privind viitoarea politică de coeziune și de noul program —Orizont Europal și în conformitate cu noua agendă pentru cercetare și inovare a Comisiei, inițiativa —Calea către excelență este o altă modalitate prin care Comisia ajută regiunile Europei să se pregătească pentru viitor, cu strategii de inovare solide, sprijinite de fondurile U.E. în următorul buget pe termen lung al U.E., pentru perioada 2021-2027.

Astfel, prioritățile investiționale mijlocite optim de U.E. sunt:

1. **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
2. **O Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;

3. **O Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
4. **O Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
5. **O Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în U.E.

În acest sens, redactarea unei strategii de dezvoltare locală integrate în dezvoltarea regională și însușirea acesteia de către factorii de decizie de la nivel local îmbunătățește șansele unei creșteri economice și sociale durabile, incluzive și performante. Includerea proiectelor de dezvoltare locală în noua strategie de dezvoltare locală crește impactul vizat de aceasta. Lipsa unei strategii de dezvoltare locală, a unei viziuni strategice împărtășite de comunitate, ar conduce la creșterea gradului de vulnerabilitate economică la apariția unor riscuri sociale și economice. Evitarea unor astfel de riscuri și vulnerabilități constituie un element definitoriu pentru a formula o viziune globală, coerentă și modernă asupra procesului de dezvoltare durabilă a comunei, pentru perioada 2021-2027, cu corelare cu cea a județului Caraș-Severin.

Strategia de Dezvoltare Locală a comunei ROMOS, pentru perioada 2022 —2027 își propune să se alinieze la obiectivele generale prin:

5. reducerea șomajului și combaterea sărăciei, prin dezvoltarea de noi locuri de muncă;
6. măsuri eficiente de incluziune socială;
7. implicarea activă în reducerea abandonului școlar în învățământul preuniversitar;
8. creșterea eficienței energetice a gospodăriilor și locuințelor și creșterea spațiului de locuit inclusiv prin dezvoltarea unor programe de realizare a unor locuințe sociale;
9. sprijinirea tinerilor, a micilor fermieri, dar și a întreprinderilor mici și mijlocii care doresc să investească în sectorul agricol și non- agricol;
10. gestionarea riscurilor în cazul hazardelor naturale;
11. utilizarea eficientă a resurselor.

1. **Principiile care stau la baza procesului de planificare:**

Necesitatea adaptării spațiului românesc la cerințele UE se răsfârge prin necesitatea fiecărei autorități locale de a se adapta la cerințele UE. Lucrarea prezintă analizează elementele specifice comunei ROMOS, atât din punct de vedere economic, social, al infrastructurii, cât și din punct de vedere al resurselor umane și al teritoriului. Pornind de la angajamentele pe care România și le-a asumat pentru perioada 2021-2027, strategia de dezvoltare locală a comunității din ROMOS își propune o dezvoltare durabilă a comunei în

contextul european. Strategia are la bază informații obținute atât de la Institutul Național de Statistică, de la Uniunea Europeană, cât și informații obținute în urma unor studii, rapoarte, cercetări, strategii și norme locale, județene, regionale, naționale și europene. A fost, de asemenea, implicată populația comunei, angajații din Primăria Comunei ROMOS, prin întâlniri cu lideri de opinie, întâlniri cu oameni de afaceri locali, chestionare, studii.

Pentru o punere în practică adecvată a strategiei, trebuie respectate următoarele condiții:

- acordul și susținerea din partea consiliului local și a comunității;
- susținerea din partea sectorului privat, îndeosebi a componentei economice;
- informarea permanentă a comunității cu privire la progresul punerii în aplicare;
- monitorizarea permanentă stadiului atingerii obiectivelor propuse.

Cele șapte caracteristici ale strategiilor sunt următoarele: *image asupra viitorului, creativitate, flexibilitate, activitate, create pentru acțiune, orientare spre schimbare, orientare spre un câștig durabil*. O strategie nu doar reacționează la schimbări, prin faptul că ia în considerare influențele diferiților factori interni și/sau externi ai regiunii țintă, dar conține și elemente proactive, construind posibile planuri și programe ce urmează a fi aplicate pentru diferite situații ce ar apărea pe parcurs. Principiul acțiunii care stă la baza unei strategii de dezvoltare se datorează faptului că ea este compusă de programe, a căror aplicare implică acțiune concretă direcționată spre îmbunătățirea situației regiunii țintă. Orientarea spre schimbare reiese din faptul că strategiile urmăresc elaborarea unui pachet de programe care, odată implementate, să ducă la schimbare pe plan social, la o mai bună valorificare a potențialului local, precum și orientarea activităților de dezvoltare în concordanță cu procesele înregistrate pe plan local.

Pentru a asigura eficiența eforturilor de elaborare a Strategiei, s-a optat pentru o metodologie precisă, care a inclus elemente importante de implicare directă a comunității locale, prin solicitarea de puncte de vedere, interviuri, plecând de la premisele ca reprezentanții și liderii locali să aibă interesul, bazele și cunoștințele necesare pentru a reprezenta diversele interese locale. Lipsa exercițiului democratic de implicare constructivă în viața comunității și unicitatea acestui gen de activitate în mediul comunei au făcut dificilă realizarea acestui aspect metodologic. Astfel, elaborarea Strategiei de dezvoltare locală a presupus un efort asumat decătre autoritatea executivă de la nivel local - primar, cu sprijinul echipei de consultanță.

1. Procesul de elaborare a strategiei a cuprins următoarele etape:

1. Colectarea datelor și analiza acestora

În această etapă s-a urmărit evaluarea nevoilor pieței forței de muncă, baza economică a localității, analiza capacității instituționale locale, premisele dezvoltării economice locale. Aceste informații au fost obținute fie direct de la beneficiarii strategiei (angajații primăriei și locuitorii comunei ROMOS), fie din surse statistice oficiale. Pentru această etapă principalul tip de activitate este culegerea datelor care să permită o diagnoză cât mai clară a spațiului pentru care s-a elaborat planul de dezvoltare locală. Pentru aceasta s-au urmărit elemente fizico-geografice (forme de relief, plasare geografică, factori de risc natural, zone naturale protejate etc), populație (mărimea populației, densitatea, evoluția și factori de creștere ai populației), locuințele (dotarea locuințelor cu apă și canalizare, vechimea și siguranța locuințelor, materialele de construcție folosite etc), echiparea localității în sistem centralizat (apă, iluminat public, racordarea la rețele de telefonie, acces la căile de transport publice sau private), sociale (învățământ, comunicații, mortalitate infantilă etc), mediu și ecologie (apă, aer, sol, păduri). S-a urmărit, de asemenea, și identificarea atractivității localității din punct de vedere a turismului, a posibilităților de petrecere a timpului liber, s-au identificat spațiile verzi și evenimentele culturale anuale specifice zonei. Această cercetare s-a realizat cu aportul important al întregii echipe locale, constantându-se dificultăți, în principal, din cauza lipsei de integrare și coordonare a informațiilor locale, precum și a lipsei unui mod sistematic și computerizat de arhivarea datelor care să faciliteze sortarea și aranjarea multicriterială a acestora. Tot în această etapă se urmărește și analiza și monitorizarea agențiilor de dezvoltare locală (instituții publice, organizații non-guvernamentale, întreprinzători privați, biserica, școala etc). Tehnica folosită a fost aceea a anchetei sociologice. Astfel, aflăm, atât gradul de implicare a agenților enumerați pentru bunul mers al localității, cât și imaginea pe care aceștia o au la nivelul localității și în exteriorul ei. Culegerea datelor s-a făcut prin observații pe teren, interviuri, chestionare, dezbateri publice. La finalul primei etape se poate face analiza SWOT a localității, piatra de temelie pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a localității.

2. Stabilirea strategiei de dezvoltare locală:

Analiza SWOT evidențiază punctele forte (Strengths), slabe (Weaknesses), oportunitățile (Opportunities) și amenințările (Threats) existente la nivelul comunei Romos. Au fost, de asemenea, identificate forțele externe ce ar putea avea fie un efect pozitiv, fie negativ în dezvoltarea ulterioară a localității. Se obțin, așadar, direcțiile de dezvoltare locală.

1. Identificarea obiectivelor strategice de dezvoltare - enumerarea obiectivelor pentru care a fost elaborată strategia; menționarea metodologiei de elaborare și a agenților de dezvoltare locală implicați în procesul elaborării strategiei de dezvoltare, precum și identificarea câtorva domenii strategice de dezvoltare. Aceste domenii vor fi utilizate cu prioritate și în identificarea obiectivelor operaționale.

2. Obiective operaționale dezvoltate în teritoriul supus investigației. Programul operativ de dezvoltare locală trebuie gândit de către grupul de lucru ca un sistem coerent privind dezvoltarea localității/micro-regiunii/regiunii. În alegerea subprogramelor, cel mai important considerent trebuie să fie inițierea unor proiecte de dezvoltare convergente în vederea atingerii obiectivelor stabilite. Condiția de bază pentru dezvoltare locală este păstrarea tradițiilor economice și sociale comunitare. Astfel se ajunge la situația în care, pe baza realității existente se pun bazele dezvoltării durabile a comunității.

3. Stabilirea obiectivelor și a proiectelor de dezvoltare locală

În această etapă se analizează posibilele programe sau proiecte de dezvoltare ce vor fi prinse în strategia de dezvoltare locală. Ele sunt grupate în mai multe scenarii, în funcție de gradul de implicare a agenților de dezvoltare, de perioada necesară pentru implementare și de locul acestora pe agenda persoanelor sau a organizațiilor însărcinate cu implementarea lor. Este obligatorie o discuție și o analiză constructivă cu autoritățile publice locale, deoarece ele sunt cele care pot da răspuns privitor la fondurile disponibile în bugetul local pentru finalizarea proiectelor propuse. Selectarea proiectelor are în vedere mai multe aspecte: proiectul să conducă la o îmbunătățire reală a vieții comunității, urmările lui să fie suficient de consistente încât să afecteze o parte importantă a comunității, să existe sau să poată fi găsite resurse necesare pentru rezolvarea lui. Această etapă face și o analiză privitoare la viabilitatea proiectelor propuse, atât din punct de vedere al comunității, cât și al economiei și al nevoilor populației.

4. Elaborarea planului strategic de dezvoltare pentru perioada 2022-2027

Această etapă centralizează informațiile obținute în primele trei etape, etape ce țin mai mult de partea strategică. Construcția planurilor de acțiune, precizează toate resursele financiare sau de alt tip ce sunt necesare pentru finalizarea fiecărui proiect (fie că este vorba de resurse din

bugetul local, bugetul județean, național sau european, fie de surse financiare externe ale agenților economici). Deși în fază inițială pot fi identificate mai multe posibile scenarii de dezvoltare, în această etapă sunt alese acelea care asigură comunității cele mai mari posibilități de progres și de creștere a nivelului de trai la nivelul populației. În vederea atragerii de finanțări nerambursabile, după etapa de prioritizare a nevoilor locale se va analiza modul în care obiectivele propuse se corelează cu obiectivele existente la nivelul programelor europene. Primul lucru la care ar trebui să se gândească cei care concep un proiect este cel legat de rezultatele obținute, ca urmare a implementării cu succes a proiectului. Proiectul reprezintă un instrument care oferă mijloacele necesare pentru atingerea unor obiective strategice. Dacă proiectele nu sunt văzute în acest mod, atunci un proiect încheiat ar putea să nu aibă nici un efect asupra dezvoltării zonei. Se finalizează, de asemenea, și specificațiile tehnice ale proiectelor (studii ce sunt necesare pentru fiecare proiect de fezabilitate, proiecte tehnice etc., orarul pentru implementarea proiectelor, derularea programului financiar). Așadar, putem considera că etapa de construcție a planurilor de acțiune este o etapă de implementare, de verificare și monitorizare a proiectelor, după ce acestea au fost identificate.

5. Programul Național de Dezvoltare Rurală

I.Obiective:

Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole; Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

II.Priorități de dezvoltare rurală:

- 1.Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale;
2. Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură;
- 3.Promovarea organizării lanțului alimentar; Refacerea și consolidarea ecosistemelor;
- 4.Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon;
- 5.Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltare economică în zonele rurale.

III.Cadrul de performanță PNDR:

Cadrul de performanță constă în obiective de etapă stabilite pentru fiecare prioritate (cu excepția asistenței tehnice), care trebuie atinse până în anul 2018, țintele fiind stabilite pentru anul

2023. Obiectivele de etapă sunt stabilite ca și procent de realizare în anul 2018 al ȋntelilor stabilite pentru anul 2023. • Examinarea performanȃei se va realiza în anul pe baza Raportului Anual de Implementare (RAI) 2018 și trebuie să se atingă cel puțin 85% din valoarea unui obiectiv de etapă pentru a se considera că acesta a fost atins în vederea alocării rezervei de performanȃ.

• În cazul priorităȃilor care nu și-au îndeplinit obiectivele de etapă, se propune realocarea cuantumului corespunzător rezervei de performanȃ priorităȃilor care și-au îndeplinit obiectivele de etapă.

• Rezerva de performanȃ este în cuantum de 6% la nivel de program, 480,9 mil. euro (FEADR).

• În cazul PNDR 2014-2021, la data de 31 decembrie 2018 toȃi indicatorii sunt realizaȃi, atingându-se peste 85% din valoarea absolută a obiectivelor de etapă pentru toate priorităȃile.

6. Programul Naȃional de Relansare și Rezilienȃ

1. Analiza contextului lansării PNRR:

Declanșarea epidemiei de COVID-19 la începutul anului 2020 a modificat perspectivele economice, sociale și bugetare în Uniune și în lume, fiind necesar un răspuns urgent și coordonat atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel naȃional pentru a face față enormelor consecinȃe economice și sociale, precum și efectelor asimetrice asupra statelor membre.

În contextul crizei provocate de COVID-19, este necesar să se consolideze cadrul actual pentru furnizarea de sprijin statelor membre și să se acorde sprijin financiar direct statelor membre, prin intermediul unui instrument inovator. În acest scop Uniunea Europeană a instituit un mecanism de redresare și rezilienȃ („mecanismul”), pentru a furniza un sprijin financiar eficace și semnificativ menit să accelereze implementarea reformelor sustenabile și a investiȃiilor publice conexe în statele membre.

Mecanismul trebuie să fie un instrument special conceput pentru a aborda efectele și consecinȃele negative ale crizei provocate de COVID-19 în Uniune.

Acesta trebuie să fie cuprinzător și trebuie să beneficieze de experienȃa dobândită de Uniune și de statele membre în urma utilizării celorlalte instrumente și programe.

2. Mecanismul este gândit pe șase piloni:

- 1. Tranziția verde;**
- 2. Transformarea digitală;**
- 3. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, inclusiv coeziune economică, locuri de muncă, productivitate, competitivitate;**
- 4. Coeziune socială și teritorială;**
- 5. Sănătate;**
- 6. Politici pentru generația următoare, copii și tineret;**

Proiecte propuse pe cei 6 piloni ai PNRR:

1. Tranziție verde:

- 4 miliarde euro pentru proiectele privind rețelele de apă și canalizare, irigații, pentru dezmlăștiniri, lucrări de combatere a eroziunii solului și intervenții active în atmosferă;
- 1,5 miliarde euro pentru împăduriri și protejarea biodiversității;
- 1,3 miliarde euro pentru managementul deșeurilor, colectare selectivă și economie circulară;
- 5 miliarde euro pentru transport feroviar și mobilitate urbană (din suma respectivă, pe lângă finanțarea proiectelor privind infrastructura feroviară, achiziția și modernizarea de material rulant, vor fi finanțate și proiectele privind metroul din Hunedoara Napoca și metroul ușor din Capitală);
- 2,2 miliarde euro pentru constituirea unui fond pentru reabilitarea verde și seismică;
- 1,3 miliarde euro pentru energie regenerabilă și eficiență energetică;

2. Transformare digitală:

- 2,59 miliarde euro pentru realizarea unui cloud guvernamental și a sistemelor digitale interconectate în administrația publică, semnătură și identitate electronică, promovarea investițiilor cu valoare adăugată mare în TIC.
- 780 milioane euro pentru digitalizarea educației
- 650 milioane euro pentru broadband și 5G

3. Creștere inteligentă: 110 milioane euro pentru reforma sistemului de pensii și reforme fiscale

- 2,4 miliarde euro pentru investiții și instrumente financiare pentru sectorul privat și reforma companiilor de stat
- 630 milioane euro pentru învățământ dual, tehnic și profesional
- 510 milioane euro pentru cercetare, dezvoltare și inovare
- 600 milioane euro pentru dezvoltarea infrastructurii de gaz natural în amestec cu hidrogen și alte gaze verzi
- 77 milioane euro pentru industrii creative
- 4,5 miliarde euro pentru transport rutier și autostrăzi

4. Coeziune socială și teritorială:

- 4 miliarde euro pentru înființarea unui fond de reziliență pentru localități (din această sumă vor fi finanțate proiectele întocmite de municipii, orașe și comune)
- 400 milioane euro - fond pentru dezvoltare comunitară în rural și zone urbane sărace (banii vor fi alocați proiectelor întocmite de grupurile de acțiune locală - GAL)
- 250 milioane euro pentru infrastructură socială și cămine de bătrâni
- 120 milioane euro pentru încurajarea transportului și turismului pe bicicletă (3000 km de piste de ciclo-turism), pedestru și alte forme nemotorizate
- 400 milioane euro pentru România Atractivă (investiții în turism, inclusiv elaborarea strategiei de turism cultural)

5. Sănătate și reziliență economică:

- 3 miliarde euro - fondul pentru spitale; creșterea accesului la sănătate (construcția și/dotarea a 200 de centre medicale integrate în zonele rurale și urbane vulnerabile; dotarea a 2000 de cabinete cu facilități de screening, diagnostic precoce și monitorizare a pacienților cronici; reabilitarea și dotarea a 100 de centre de planificare familială; dezvoltarea de caravane medicale);
- 700 milioane euro - reziliență în situații de criză (bani pentru DSU, IGPR, IGJR și SRI)

- 2 miliarde euro pentru infrastructură școlară și universitară;
- 567 milioane euro pentru încurajarea formalizării muncii și introducerea venitului minim de incluziune;
- 148 milioane euro pentru reforma administrației publice, salarizarea unitară, dialog social (granturi pentru dezvoltarea capacității partenerilor sociali) și creșterea eficienței justiției (se vor construi șapte sedii noi pentru instanțe și un centru regional de arhivă)
- 100 milioane euro - fondul de reziliență a societății civile (bani pentru proiectele organizațiilor neguvernamentale);

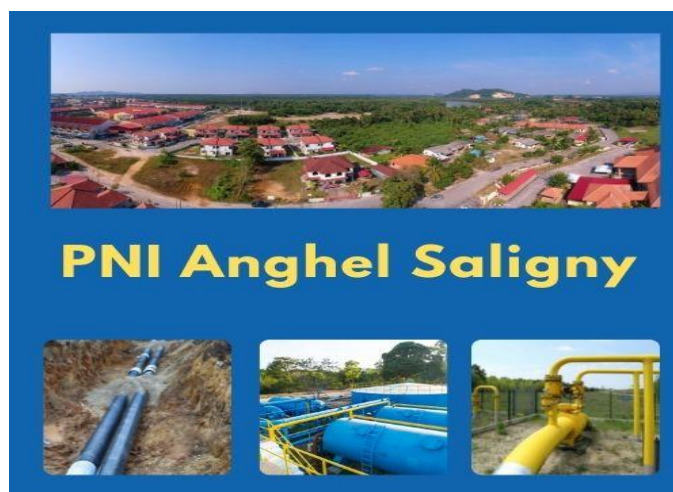
6. Politici pentru generația următoare, copii și tineri:

- 636 milioane euro pentru programul național pentru reducere a abandonului școlar
- 300 milioane euro - granturi pentru tineret și sport
- 370 milioane euro pentru programul național pentru construirea a 200 de creșe.

Pentru proiectele care vor fi depuse și finanțate, ultimul obiectiv de etapă va fi verificat de Comisia Europeană la 31 august 2026, iar ultima plată de la Bruxelles va fi efectuată la 31.12.2026. În cazul în care costul implementării unei reforme este sub limitele stabilite prin decizie, diferențele se fac venit la bugetul de stat. În cazul în care costul implementării unei reforme depășește limitele stabilite prin decizie, alocarea suplimentară va fi suportată de la bugetul de stat.

7. Programul Național Anghel Saligny:

(1) Este necesară susținerea realizării obiectivelor de investiții care permit asigurarea în cel mai scurt timp a unor servicii esențiale pentru creșterea calității vieții în toate localitățile din România, punându-se mai mult accent, în conformitate cu obligațiile prevăzute în legislația internă și europeană, pe apă și canal, drumuri și rețele de gaze.

1. Valoarea Programului Național de Investiții "*Anghel Saligny*" derulat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației în perioada 2021-2028, este de 50.000.000 mii lei, limită maximă în baza căreia se pot încheia contracte de finanțare multianuale.

(3) Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite conform legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

(4) Obiectivele de investiții care se realizează în cadrul programului trebuie să fie amplasate pe terenuri și/sau construcții, după caz, aflate în proprietatea publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale sau în administrarea autorităților administrației publice locale, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

(5) În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții care constau în realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare la construcții existente și care se încadrează în cel puțin una din următoarele categorii de investiții:

1. alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
2. sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
3. drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
4. poduri, podete, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;
5. sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

3. Direcții de dezvoltare durabilă la nivel regional:

1. PLANUL DE DEZVOLTARE A REGIUNII DE VEST 2021-2027

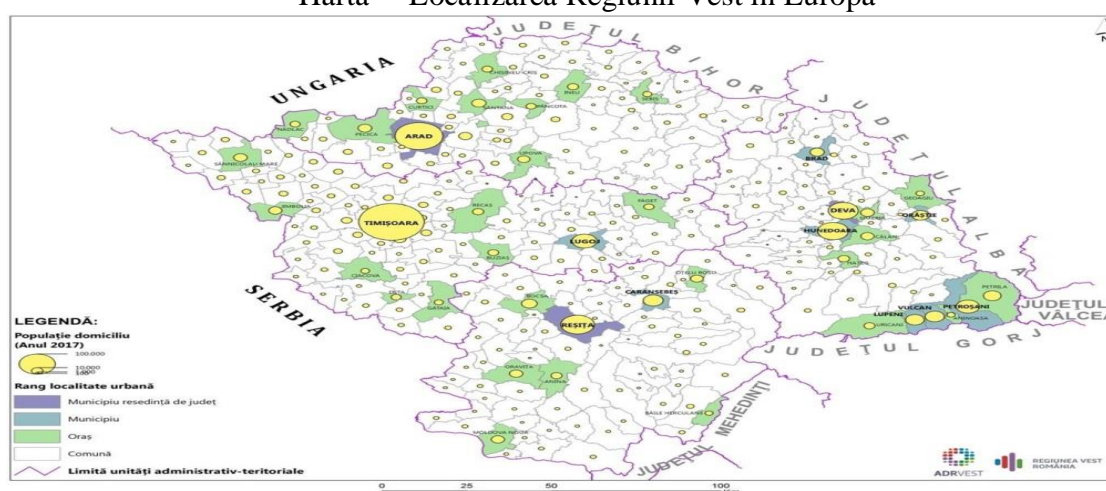
Scurtă prezentare a Regiunii de Vest:

1. Localizare:

Regiunea de dezvoltare Vest este una dintre cele 8 regiuni administrative ale României (NUTS II). Localizată în **partea de vest** a țării, este traversată de paralelele de 45° și 46° latitudine nordică și de meridianele de 21° și 23° longitudine estică.

Harta – Localizarea Regiunii Vest în Europa

Harta- Principalii poli de dezvoltare ai regiunii

2. **Diviziuni administrativ – teritoriale**
3. Regiunea Vest are **4 județe** componente:
Hunedoara, Caras-Severin, Timiș si Arad
4. Orașele și comunele componente:

Regiunea Vest are populația cea mai scăzută din regiunile din România, având în anul 2018 un număr de 2.007.273 locuitori (9,04% din populația României, 3,81% din populația UE).

Distribuția populației la nivelul județelor din Regiunea Vest:

5. La 1 ianuarie 2018 populația Regiunii Vest era alcătuită din **1.032.240 femei** (51,4%) și **975.033 bărbați** (48,6%). La nivelul țării ponderea populației feminine este puțin mai scăzută, fiind de 51,2% din totalul populației, în timp ce populația masculină reprezintă 48,8% din populația țării. Piramida demografică a Regiunii Vest relevă o bază tot mai puțin numeroasă a populației tinere, ceea ce este consecința a unui spor natural negativ. Ponderea persoanelor în vârstă

va crește semnificativ în deceniile următoare, pe măsură ce un procent tot mai mare din generația născută în perioada exploziei demografice postbelice va atinge vârsta de pensionare.

Modificările structurale ale populației survenite în ultimii ani se înscriu în tendința, de lungă durată, de accentuare a gradului de îmbătrânire demografică a populației, proces tipic populațiilor europene. Efectele procesului de îmbătrânire demografică asupra desfășurării vieții economice și sociale, cât și asupra evoluțiilor demografice viitoare, vor fi din ce în ce mai puternic resimțite în următorii ani.

6. Economia Regiunii de Vest

Dezvoltarea economică a unei regiuni depinde foarte mult de mediul în care aceasta activează. Pe parcursul ultimilor ani, (cu excepția anului curent, cauza încetirii creșterii economice fiind pandemia de Covid'19) evoluția economică a României a fost pe un trend ascendent, creșterea economică a rămas puternică în 2019, aproape de nivelul din anul precedent.

Producția industrială a intrat într-o fază de contracție în 2019. În decurs de un an, rata de creștere a producției industriale a scăzut cu aproape 10 puncte procentuale. Îngrijorător este faptul că productivitatea industriei prelucrătoare a scăzut cu 1,6% în cursul primelor trei trimestre ale anului 2019. Producția de bunuri de consum a scăzut tot mai mult în fiecare lună începând din septembrie 2018, în timp ce producția de bunuri de capital a intrat într-o fază de contracție în aprilie 2019.

În anul 2018, investițiile totale din România au reprezentat 21,0% din PIB, depășind media UE, de 20,3%, și a țărilor învecinate, de 20,9%. Totuși, investițiile private au scăzut la 18,3% din PIB, dar au rămas peste media din restul țărilor din UE și din țările cu caracteristici similare. Investițiile publice s-au redresat ușor după nivelul cel mai scăzut pe care l-au înregistrat în 2017, crescând până la 2,7% din PIB, mult sub media UE și mult sub media țărilor învecinate. Fluxurile de investiții străine directe (ISD) sunt în continuare volatile. În 2018, intrările de investiții străine directe au crescut cu aproximativ 18% față de 2017. În primele 11 luni ale anului 2019, acestea au înregistrat doar o creștere ușoară comparativ cu aceeași perioadă a anului 2018. Principalele țări de origine ale investițiilor străine directe din România sunt Țările de Jos, Germania, Austria, Italia și Cipru. Mediul de afaceri din România ar mai putea fi îmbunătățit. Conform raportului Băncii Mondiale intitulat „Doing Business 2020”, România ocupă locul 55, existând marjă de îmbunătățire mai ales în ceea ce privește autorizațiile în sectorul energiei electrice și autorizațiile de construire, insolvența și protecția investitorilor minoritari.

Inflația este în scădere, dar rămâne printre cele mai ridicate din UE. După ce atins un vârf în septembrie 2018 (4,7%), indicele armonizat al prețurilor de consum (IAPC) a început să scadă, coborând ușor sub 3,9% în 2019, dar rămânând în continuare printre cele mai ridicate din UE.

Deficitul public a crescut considerabil, ca urmare a nivelului mai ridicat al cheltuielilor curente. Se estimează că deficitul global a crescut de la 2,9% în 2018 la 3,6% din PIB în 2019, în principal din cauza cheltuielilor salariale din sectorul public. Majorările anuale efectuate de guvern ale salariului minim prevăzut de lege, care au început în 2015, au accentuat presiunile salariale și au accentuat efectul negativ potențial asupra competitivității.

7. Obiective strategice

Context regional

„În ciuda multor progrese și a unei poziții relativ bune la nivel național la majoritatea indicatorilor relevanți, cu excepția celor sociali, Regiunea Vest rămâne o regiune mai puțin dezvoltată în contextul Uniunii Europene. Ca atare, Regiunea Vest continuă să necesite o gamă largă de intervenții și politici publice specifice obiectivului convergență, care continuă să acopere principalele domenii de dezvoltare economică, în special competitivitatea întreprinderilor, dezvoltarea economiei rurale, precum și infrastructura cheie și serviciile conexe – de transport, mediu, sănătate, educație și formare.”

În acord cu viziunea asumată la nivel național, pentru îndeplinirea obiectivului general asumat în Planul de Dezvoltare Regională pentru perioada 2014 – 2020:

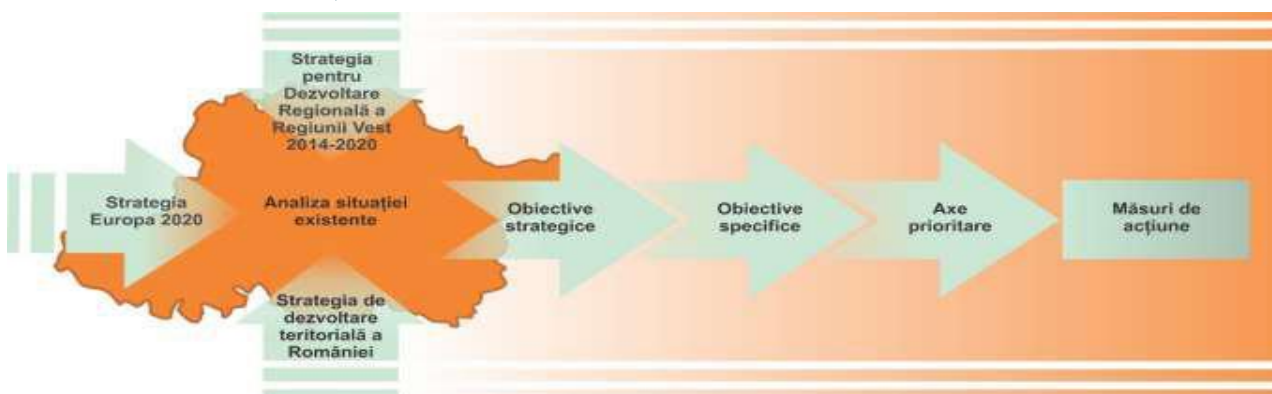
“Regiunea Vest își propune ca, orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei Centrale”

1. **OBIECTIV 1:** Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente
2. **OBIECTIV 2:** Dezvoltarea unei economii dinamice bazată pe creșterea productivității și antreprenariat
3. **OBIECTIV 3:** Îmbunătățirea accesibilității și mobilității într-o regiune conectată intern și internațional
4. **OBIECTIV 4:** Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității serviciilor în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale

5. **OBIECTIV 5:** Promovarea creșterii sustenabile prin sprijinirea tranziției către o economie verde în vederea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
6. **OBIECTIV 6:** Valorificarea specificului local al comunităților urbane și rurale
7. **OBIECTIV 7:** Dezvoltarea durabilă a turismului
8. **OBIECTIV 8:** Întărirea capacității administrative regionale

Strategia de Dezvoltare a județului Hunedoara, prin obiectivele și măsurile propuse, se încadrează în liniile directoare trasate de documentele strategice existente, contribuind astfel în mod proactiv la atingerea Țintelor asumate de către România prin identificarea, prioritizarea și realizarea acelor inițiative care pot genera cea mai mare valoare adăugată la nivelul județului, fără a neglija efectele amplificatoare la nivel regional, național și european.

SCHEMA LOGICĂ PRIVIND CONCEPTUL DE ELABORARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI HUNEDOARA:

Statutul României de Stat Membru al Uniunii Europene determină coordonarea politicilor naționale cu cele europene, fapt care exercită un impact asupra resurselor și condițiilor din țara noastră, până la nivel local. Sub influența acestui proces complex, administrația locală își reconsideră avantajele competitive, cu scopul de a asigura o bună dezvoltare economică și o calitate corespunzătoare a vieții în comunitate.

4. Autoritatea de Management pentru Programele Operaționale Regionale–ADR Vest

Începând cu perioada de programare 2021-2027, la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, Agențiile pentru Dezvoltare Regională îndeplinesc funcția de **Autorități de Management pentru Programele Operaționale Regionale**.

ADR Vest, în calitate de Autoritate de Management, pregătește și negociază direct cu Comisia Europeană propriul Program Operațional Regional, în funcție de nevoile și specificul regional, va elabora ghidurile solicitantului prin care se stabilesc condițiile de acordare a finanțărilor către

beneficiari, va evalua și contracta la nivel regional proiectele depuse, va gestiona implementarea acestora și efectuarea plăților către beneficiari.

ADR Vest a demarat procesul de programare și elaborare a **Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest**, conceput în baza necesităților reale ale regiunii, în strânsă colaborare cu partenerii regionali.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest presupune corelarea acestuia atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse urmând să fie concentrate pe cele **5 obiective principale** de politică (OP) ale Comisiei Europene:

1. *O Europă mai inteligentă* (o transformare economică inovatoare și inteligentă) – minimum 25%;
2. *O Europă mai verde, fără emisii de carbon* – minimum 30%;
3. *O Europă mai conectată* (mobilitate și conectivitate TIC regională);
4. *O Europă mai socială* (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale);
5. *O Europă mai aproape de cetățeni* (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) – minimum 8%.

4.1. Atribuțiile ADR Vest

Atribuțiile Agenției pentru Dezvoltare Regională Vest sunt reglementate prin **Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România**.

ADR Vest face parte din ansamblul organismelor și instrumentelor financiare, regionale și naționale descris în Legea 315/2004, modificată și completată prin OUG 111/2004, drept sistemul național al dezvoltării regionale.

ADR Vest asigură realizarea programelor de dezvoltare regională și a planurilor de gestionare a fondurilor în conformitate cu hotărârile **Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR)** - organismul regional deliberativ care funcționează pe principii parteneriale la nivelul fiecărei regiuni și coordonează activitățile de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.

Agencia pentru Dezvoltare Regională Vest elaborează și propune spre aprobarea CDR Vest strategia, planul și programele de dezvoltare regională și de gestionare a fondurilor.

ADR Vest:

1. asigură și răspunde, pe baza contractelor încheiate cu instituțiile naționale, de implementarea, monitorizarea tehnică și financiară și controlul execuției proiectelor finanțate de Uniunea Europeană în cadrul programelor de dezvoltare regională și/ sau, după

- caz, a proiectelor din cadrul programelor naționale care se implementează la nivel regional, prin agenția pentru dezvoltare regională;
2. promovează, cu sprijinul CDR, regiunea și atragerea investițiilor străine;
 3. dezvoltă colaborări cu organisme și instituții similare din Uniunea Europeană și participă la implementarea proiectelor internaționale de interes regional și local;

Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest îndeplinește rolul de Organism Intermediar (OI) pentru Programul Operațional Regional în Regiunea Vest.

În calitate de OI, **ADR Vest** este responsabilă pentru implementarea la nivel regional a POR. Asigură și răspunde pentru îndeplinirea tuturor atribuțiilor delegate de Autoritatea de Management (AM) în scopul implementării POR.

1. participă, prin consultarea cu AM – Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, la elaborarea procedurilor și criteriilor de eligibilitate și evaluare a proiectelor, la elaborarea Ghidului solicitantului precum și la stabilirea de către AM a calendarului de activități privind lansarea licitațiilor pentru depunerea cererilor de finanțare și a documentelor suport, în vederea obținerii finanțării prin POR;
2. acordă asistență potențialilor beneficiari, inclusiv prin organizarea de sesiuni de informare prin helpdesk-urile sale și campanii de informare la nivel regional;
3. primește, înregistrează și verifică cererile de finanțare și documentele suport depuse de către solicitanți în vederea obținerii finanțării prin POR;
4. organizează și asigură buna desfășurare a sesiunilor de evaluare tehnică și financiară cu sprijinul experților evaluatori independenți;

În urma deciziei AM privind finanțarea proiectelor propuse, **ADR Vest** încheie contracte de finanțare cu beneficiarii. Verifică informațiile din cererea de finanțare, inclusiv prin efectuarea de vizite pe teren. Întocmește și transmite AM, în original, contractele de finanțare, în vederea avizării, însoțite de raportul vizitei pe teren și orice alte documente relevante.

1. primește cererile de plată de la beneficiari, însoțite de rapoartele tehnice de progres și cele financiare, le analizează, le verifică, certifică realitatea, regularitatea și legalitatea tuturor cheltuielilor efectuate de beneficiar, le aprobă și transmite AM rapoartele însoțite de avizul de plată;
2. verifică toate documentele justificative ce însoțesc cererea de plată și realizează verificarea administrativă a fiecărei cereri de plată emise de beneficiar, precum și verificarea pe teren;

4.2. Monitorizarea Programului Operațional Regional:

ADR Vest monitorizează, din punct de vedere tehnic și financiar, implementarea proiectelor la nivel regional și transmite către AM, în scris și în format electronic, rapoarte tehnice de progres, pentru fiecare domeniu de intervenție din cadrul axelor prioritare ale POR.

Totodată, Agenția acordă asistență de specialitate beneficiarilor pe parcursul implementării proiectelor finanțate prin POR.

4.3. Obiectivele ADR VEST pentru ciclul financiar 2021-2027:

ADR Vest își propune **obiective ambițioase** pentru regiunea Vest la orizontul anului 2030, astfel încât regiunea să devină o **referință națională** pentru **modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv** și propune un **mix de intervenții** în **7 domenii principale**:

- 1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare*
- 2. Tranziție verde și schimbări climatice*
- 3. Accesibilitate*
- 4. Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante*
- 5. Sustenabilitate prin turism și cultură*
- 6. Dezvoltare urbană durabilă*
- 7. Traditie si diversificare in mediul rural*

PARTEA A II-A: ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A UAT

1. PREZENTAREA GENERALĂ A COMUNEI ROMOS

Localizare:

Teritoriul administrativ al comunei Romos este situat în partea estică a județului Hunedoara, la limita cu județul Alba. Situat în partea vestică a Transilvaniei, acesta este străbătut de culoarul râului Mureș în partea nordică, și continuă înspre sud cu înălțimi aparținând munților Sureanu, altitudinea maximă culminând cu Vf. Tomnatic (1086 m).

Peisajul este cu preponderență unul deluros, cu o zonă de câmpie în partea nordică și nord vestică.

Comuna se învecinează cu teritoriile administrative ale următoarelor localități :

- La sud - vest cu comuna Beriu ;
- La vest și nord – vest cu municipiul Orăștie ;
- La nord cu orașul Geoagiu.

Satele componente: Ciungu Mare, Pișchinți, Romos (reședința), Romoșel și Vaidei.

8. Accesul în comuna Romos se poate realiza cu ușurință din autostrada A1 Arad – Sibiu:

9. Accesul se poate face din Drumul European E68:

10. Accesul spre satele componente:
1. Romoșel - 3 km distanță de centrul comunei, pe drumul comunal DC 48B, modernizat;
 2. Vaidei - 5 km de centrul comunei, pe drumul comunal DC49, modernizat (bifurcație spre Vaidei, la intrarea în Romos);
 3. Pișchinti - 7 km de centrul comunei, pe drumul comunal DC49, modernizat (prin Vaidei);
 4. Ciungu Mare - 14 km din centrul comunei, pe drumul comunal DC48A (prin Romoșel, urmează 11 km de drum forestier, ultima parte accesibilă doar cu autoturisme de teren).

Localitatea este amplasată la 14 km de municipiul Orăştie, respectiv 40 km de municipiul Deva – reşedinţa judeţului Hunedoara şi la circa 90 km de oraşul Sibiu (unde se află cel mai apropiat aeroport).

1.2. Clima:

Clima comunei Romos este specifică întregului Podiş al Transilvaniei şi aparţine sectorului cu climă temperat continentală, cu influenţe oceanice şi în cel cu climă de munţi mijlocii, mici şi dealuri. Climatul din comuna Romos aparţine celui de coline şi dealuri cu variaţii de microclimat local. Variaţiile atmosferice relativ scăzute, presiunea atmosferică uniformă, asociaţiile temperaturii şi umezelii aerului destul de reduse, predominarea timpului senin ca şi scăderea precipitaţiilor sub media pe ţară, iată doar câteva din elementele climatologice resimţite aici. Poziţia geografică de bazinet depresionar, explică în acelaşi timp existenţa unor ierni relativ blânde (-2°C).

Temperatură, unul din principalele elementele climatologice pe anii 1992-2000 are media de $+10,1^{\circ}\text{C}$, iar pe perioada 1982-1991 este de $+9,2^{\circ}\text{C}$.

. Din analiza temperaturilor pe anii 1982-1991 rezultă că temperatură medie a lunii ianuarie variază între $1,8^{\circ}\text{C}$ în 1988 şi $-7,8^{\circ}\text{C}$ în 1985, iar a lunii iulie prezintă mici oscilaţii în jurul valorii de 20°C . Dacă facem aceeaşi analiză pe anii 1992-2000, rezultă că temperatură medie a lunii ianuarie variază între $1,0^{\circ}\text{C}$ în 1988 şi -27°C în 1995, iar a lunii iulie prezintă unele oscilaţii în jurul valorii de 20°C . Temperatură a fost de $39,6^{\circ}\text{C}$ (13 VII 1963), iar minima absolută de $-33,8^{\circ}\text{C}$ (24 I 1963). În ceea ce priveşte regimul îngheţului, numărul de zile dintr-un an calendaristic cu temperaturi sub 0°C variază în jurul cifrei de 10°C , repartizate pe perioada lunilor noiembrie-martie. Un număr mic de zile cu îngheţ se înregistrează de obicei la sfârşitul lunii octombrie, când de fapt cade şi prima brumă de toamnă.

Nebulozitatea prezintă valori medii anuale normale cu trei maxime principale în lunile noiembrie-decembrie, ianuarie-februarie şi alt maxim în mai şi un minim important în august. Zilele senine predomină vara. În strânsă legătură cu graficul de nebulozitate, se află insolaţia. Durata strălucirii soarelui este cu cele mai ridicate valori în perioada iunie-septembrie.

Precipitaţiile însumează în zona Romos, valori medii anuale de 560-620 l/mp/an, socotite relativ reduse în condiţiile de regiune împădurită. În general, se observă menţinerea unei trăsături caracteristice şi anume a predominării ploilor de primăvară, maxim de

precipitații fiind înregistrat în lunile aprilie mai , de asemenea și un maxim în septembrie, scăderea fiind în ianuarie, februarie. Precipitațiile cele mai frecvente sunt în lunile de primăvară și toamna. Ele sunt însă de scurtă durată, uneori sub formă de averse cu cantități însemnate de apă, spre deosebire de cele din timpul iernii cu aspect persistent sub formă de zăpadă. Umiditatea relativă a aerului este în medie de 70-80°C.

Datorită așezării, comunei se află la adăpost de curenții reci din nord ceea ce se reflectă în iernile blânde de care avem parte.

Principalele caracteristici ale climei comunei Romos:

1. Temperatură medie anuală: + 9,7 °C
2. Temperatură minimă absolută a aerului: - 33,8 °C
3. Temperatură maximă absolută a aerului: + 39,6 °C

1.3. Relieful și solurile:

Situată în partea vestică a Transilvaniei, comuna este străbătută de culoarul râului Mureș în partea nordică și continuă înspre sud cu înalțimi aparținând munților Șureanu, altitudinea maximă culminând cu Vf. Tomnatic (1086 m).

Peisajul este cu preponderență unul deluros, cu o zonă de câmpie în partea nordică și nord vestică.

Foto:Zona Montană Romos

Solurile amplasate pe terasa râului Mureș sunt predominant luto-nisipoase cu drenaj bun , cu mici exceptii in locurile mai joase predominand solurile gleizate unde in ani cu ploi abundente se instaleaza apa si totodata plantele acvatice (ex. trestia)

Pe terasa satului Romos si Vaidei predomină solurile de tip cernoziom-levigat pretabile pentru plantele de cultura. Pe culmile dealurilor din preajma satelor isi fac prezenta solurile de tip brun- roscat de padure, pe care s-a instalat vegetatia forestiera, intanzandu-se de la 400 m altitudine pana la 1300 m altitudine. Pe terenurile din preajma satelor sunt pomi fructiferi atat in livezi compacte cat si razleti.

Din punct de vedere al PH-ului predomină solurile de tip neutru spre acid necesitand interventia cu carbonat de calciu pentru neutralizarea aciditatii solului. In general solurile existente suporta o mare divesitate de plante de cultura care se pot cultiva pe intreaga suprafata a comunei Romos.

1.4. Hidrografia:

Bazinul hidrografic ce dispută cursurile de apă de pe teritoriul comunei este cel al râului Mureș, este bogat si bine reprezentat, amintind doar două cursuri mai importante de apă, raul Romos si pâraul Vaidei, colectoare ale tuturor cursurilor de apă din zonă. In partea sudica predomina vaile adanci, cursurile de apa fiind de tipul montan, cu aspect vijelios, de torenti, care isi incetinesc curgerea inspre nord, in zona de campie, aproape de varsare.

Foto: Balta Romos

1.6. Flora și fauna:

Dintre toate elementele componente ale vegetației, pădurilor le revine un rol foarte important îndeplinind funcții economice, de protecție, de ameliorare a climei estetico-sanitară și științifică. Pădurile reprezintă și unul dintre aspectele determinate ale peisajului, aducându-și contribuția la formarea și dezvoltarea simțului estetic al omului.

Pădurile se află mai mult în partea de S , SV și mai puțin în E a comunei. Esențele lemnoase pe culmile și platourile mai înalte sunt și conifere sau amestecate cu păduri de fag în timp ce mai jos predomină stejarul și gorunul. Dintre conifere cele mai răspândite este molidul (*Picea excelsa*). Esențele lemnoase dominante pe acest teritoriu sunt: *Quercus robur*, *Quercus sessiliflora*, *Quercus cerris*.

Elementele de amestec din compoziția pădurilor sunt specii de: *Caprinus betulus*, *Frasinus excelsior*, *Acer caopetre*, *Pinus cominis*, *Malus silvestris*, *Acer tataricum*, *Cerasus avium*.

Subarboretele este reprezentat prin *Lystrum vulgare*, *Crataegus monogyna*, *Crataegus oxycantha*, *Cornus mas*, *Coryllus avelana*, *Prunus spinosa* și altele.

Influențele unui topoclimat adăpostit, se resimte și prin prezența unor exemplare de plante pretențioase la căldură, cum ar fi magnolia, ce se găsește în această zonă.

Pe lângă pădurile naturale, se mai găsesc și păduri în plantație de molid, brad, pin și altele.

Vegetația ierboasă se întâlnește pe terenurile ferite, mai puțin umede, la marginea sudică sau sud-vestică a pădurilor și este formată din pășuni, fânețe și vegetație ierboasă cultivată.

Compoziția floristică a pajiștilor de pe pantele moderate care odinioară au fost acoperite cu păduri de stejar se caracterizează printr-o vegetație mezoxerofilă, reprezentată prin asociație de Festuca sulcata de deal. Aceste pajiști urcă la altitudinea de 350-400m.

În lunci și în mod special de-a lungul paraurilor și pâraielor, izolat și în zăvoaie, se găsesc multe specii de salcie, carpen, arin, plop alb.

Fauna este reprezentată cu precădere de rozătoare (iepure, popândăul, șoarecele de câmp etc), iar păsările de fazan, potârnichea, prepelița, mierla, cucul, uliul etc. Sporadic, putem observa exemplare de cervide, respectiv vulpea. Datorită extinderii terenurilor agricole suprafața habitatelor naturale au fost mult restrânse, astfel că vegetația galerie din lungul canalelor constituie coridoare pentru deplasarea faunei, sau areale de protecție în fața prădătorilor naturali sau a omului.

1.7. Istoricul comunei:

ROMOS este considerată, pe drept cuvânt, una din cele mai importante comune ale județului Hunedoara. Cu o populație de aproape 3.000 de locuitori, se învecinează, ca teritoriu administrativ, cu 3 orașe: Orăștie, Geoagiu, Cugir și cu o altă comună importantă, Beriu, poziționată, la rândul ei, pe un drum ce tinde să devină din ce în ce mai căutat de turiștii români și străini: cel care duce spre vestigiile dacice din Munții Orăștiei, cetățile Costești, Blidaru și Sarmizegetusa Regia.

De altfel, actualul teritoriu al comunei Romos a făcut, el însuși, parte din „inima” regatului dac. O dovedesc urmele care pot fi văzute și astăzi, atât pe Cioaca Grădiștei, unde se presupune că a existat o cetate a dacilor, care făcea parte din lanțul exterior de fortificații al capitalei Sarmizegetusa Regia, cât și pe Dealul Cetățuia, unde există încă urmele unei alte cetăți a dacilor. Ambele se află în imediata vecinătate a satului Romoșel. De asemenea, civilizația de tip roman, instituită după cucerirea Daciei, a lăsat numeroase urme pe teritoriul comunei. Și astăzi, drumul care traversează câmpia de la nordul satului Romos este numit de localnici Drumul lui Traian.⁽¹⁾

Cele de mai sus dovedesc vechimea și stabilitatea populației de pe aceste meleaguri. Prima atestare documentară, în înscrisuri, a comunei, datează din 1208. Există, însă, dovezi ale existenței umane mult mai vechi. Pe teritoriul actual al comunei, la locul numit Făgădău, la bifurcația drumurilor spre Romos și Vaidei, a existat o așezare omenească bine civilizată și stabilă încă din epoca bronzului. Aici a fost descoperit un celebru tezaur, din care face parte “Carul de bronz”, expus astăzi într-un muzeu din Viena.

Un moment important în evoluția comunității, cu urmări vizibile și în zilele noastre, l-a constituit colonizarea și așezarea în acest teritoriu a unei populații de origine germanică, pe ai cărei membri îi numim astăzi, generic, sași. Colonizarea a avut loc la jumătatea secolului al XII-lea, în timpul domniei regelui maghiar Geza al II-lea. Romos și Berghiu – în județul Hunedoara – și Ighiu – în județul Alba – au fost primele localități din Transilvania în care s-au stabilit sașii. Ei proveneau din “Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germană” și au fost înregistrați ca primi hospites regni (primii oaspeți ai regatului). Erau, de fapt, flanderers, adică locuitori ai Flandrei (actualul teritoriu al Belgiei) și, ca o coincidență, aveau ca loc de baștină o localitate cu nume asemănător: Rumes. De altfel, însăși localitatea Romos a apărut, în unele înscrisuri, sub acest nume. De-a lungul vremii, denumirea satului Romos a cunoscut

¹ Sursa: www.romos.ro

diferite modificări, care sunt, de fapt, scrieri diferite ale aceluiași nume: 1206-RAMOS, 1291-ROMS, 1332-RAMAS, 1333- RAMACH, 1334-RAMAZ, 1487-RWMSZ, 1507-RUMAZ, 1557- RAMZ, 1563-RHWMASZ, 1578-ROMAZ, 1579-RUMAZ, 1659-ROMOSZ, 1750-SZASZ, 1850-ROMOS.

Cele două populații nu s-au asimilat una pe alta, dovadă că fiecare era păstrătoarea unei culturi puternice. Și nici nu au existat manifestări ale unor tendințe dominatoare, din partea uneia sau alteia. Și-au păstrat identitatea, dar au trăit alături, împărțind împreună și bune și rele, astfel încât Romosul poate fi considerat un exemplu de toleranță și conviețuire pașnică, de-a lungul a multe secole. O conviețuire benefică, concretizată prin preluarea de către fiecare din ele a elementelor valoroase din cultura, materială sau imaterială, a celeilalte. Românii au învățat de la sași rigoarea și organizarea.

Coloniștii, țărani și mesteșugari, au adus cu ei deprinderile mai avansate ale Occidentului.

Prezența sașilor la Romos a avut o influență semnificativă asupra dezvoltării economice ulterioare și chiar asupra modului de viață al populației autohtone. Arhitectura satului a primit caracteristicile săsești, iar oamenii sunt și astăzi mai gospodari și mai bine integrați în comunitate. Sașii au preluat de la localnici știința cultivării plantelor specifice zonei, cea a prelucrării lemnului, chiar unele obiceiuri și, nu în ultimul rând, dăruirea și dragostea față de locurile natale. În acest fel au rezistat, împreună, în fața năvălirilor turcești și, nu de puține ori, au luptat cot la cot împotriva acestora.

În 1438, Romosul a fost distrus aproape în totalitate de turci, iar cea mai mare parte a populației a fost ucisă. Supraviețuitorii s-au retras în munți, s-au reorganizat, iar răzbunarea lor a fost cumplită patru decenii mai târziu când, la locul numit Șanțul (sau Pârâul) turcului, au urmărit și distrus rămășițele armatelor turcești învinse în bătălia de la Câmpul pâinii.

Moștenirea sașilor, de-a lungul vremii până astăzi

Conviețuirea celor două etnii a creat un status specific, în privința organizării și arhitecturii localităților, în special în satele Romos, Romoșel și Vaidei. Gospodăriile oamenilor sunt bine adăpostite prin ziduri groase și porți din lemn cu boltă, fără vizibilitate din afară. Datorită caselor sale săsești vechi, Romosul a fost declarat, în totalitate, în 2002, monument istoric. Ulterior, administrația locală a obținut declasificarea acestui statut, care ridică probleme pentru dezvoltarea modernă a localității. Au fost identificate, însă, punctual și declarate monumente istorice clădirile cele mai valoroase. Printre ele: un întreg ansamblu

rural în centrul reședinței de comună, 10 gospodării cu locuințele aferente, clădirea fostei Primării, Sala sașilor, Casa parohială și biserica evanghelică.

Etnia a dat nu doar comunei, ci întregii culturi românești și chiar universale, cel puțin două personalități marcante: Christian Cloos (cunoscut ca “Studentul din Romos”) și Dr. Albert Amlacher, cărturar, istoric și preot.

Astăzi, comunitatea sașilor din Romos este redusă, numărând doar zece familii. Cinci familii au plecat înainte de 1989, dar cele mai multe, peste 30, au emigrat în Germania începând din anul 1990. Cu toții dovedesc însă că, acolo unde sunt, nu-și uită rădăcinile. Trei familii plecate în anii 80 și-au răscumpărat deja casele, iar cei mai mulți din cei plecați mai târziu nici nu le-au înstrăinat și spun că vor să revină după pensionare. Aproape toți vin și își petrec vacanțele, vara, acasă. Mai mult, revenirea lor constituie o garanție și pentru alți occidentali. Așa se face că în Romos au apărut investitori din Germania și Belgia, iar fostele clădiri ale CAP-ului au fost preluate și amenajate de un grup de olandezi, care organizează, în fiecare vară, o tabără pentru compatrioții lor.

1.8 Populația:

Populația comunei este într-o continuă descreștere, la aceasta contribuind în primul rând dispariția locurilor de muncă din zonele industriale învecinate.

Tabel categorii de populație:

Populație:	Romos	Vaidei	Pischinti	Romosel	Ciungu Mare	Total
	1108	626	190	607	110	2641
Barbati	575	298	96	302	64	1335
Femei	533	328	94	305	46	1306
0 - 15 ani (B + F)	187	81	31	49	11	359
16 - 55 ani (F)	326	120	43	148	40	677
16 - 60 ani (B)	404	163	58	167	52	844
peste 55 ani (F)	186	112	38	105	28	469
peste 60 ani (B)	101	72	21	83	15	292
Populație ocupată	475	275	105	234	80	1169
Someri	31	11	7	13	0	62

Populația pe naționalități per total comuna se prezintă astfel⁽²⁾:

1. Total comună: 2641 locuitori, din care:

1. 2469 romani
2. 4 maghiari

2 <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online>

3. 49 germani
 4. 119 tigani
- Populatia dupa religie per total comuna se prezinta astfel:
2. Total comuna 2641 locuitori, din care:
 1. 2167 ortodocsi
 2. 17 romano – catolici
 3. 145 greco – catolici
 4. 3 reformati
 5. 91 evanghelici
 6. 150 penticostali
 7. 37 alte religii
 8. 31 fara religie

Formulele de estimare a dinamicii in viitor a populatiei, in conditiile date sunt nerelevante, ele aplicându-se in condițiile unei stabilitati economice, politice si legislative, si nu unei etape prelungite de tranzitie.

Aplicarea in estimare a modelului de crestere tendentiala este de asemenea impracticabila. Raportat la recensamintele din anii anteriori, se observa o tendinta clara de regresie, numarul populatiei scazand in mod constant, cu un procent cuprins intre 3,3% - 3,5%, respectiv 1992 – 3062 locuitori, 1997 – 2956 locuitori si 2010 2858 locuitori (estimare). In consecinta, se estimeaza o mentinere a numarului de locuitori, intr-o varianta optimista, sau o diminuare a acestuia cu un procent maxim de 5%.

Având in vedere imposibilitatea reală de a determina pentru perioada urmatoare a unui indice de ocupare a fortei de muncă, respectiv a ratei de ocupare a populatiei active, nici din acest punct de vedere nu se poate estima procentual o dinamică a locuitorilor, din contră apreciindu-se o scădere a sporului migratoriu, datorat cheltuielilor generate de transport si a inconfortului acestuia.

S-a considerat in general ca dinamica populatiei stagneaza, dar s-au propus variante de ridicare a nivelului de trai, prin interventii la nivel de dotari edilitare, singurul factor care ar determina o posibila stabilitate si dezvoltare demografica.

Avand in vedere lipsa in prezent a unei activitati industriale pe raza teritoriului administrativ al comunei Romos, in acest domeniu forta de munca depaseste oferta, in perioada urmatoare.

Pe de alta parte, reducerea si incetarea activitatilor industriale majore din zonele invecinate, reduc migrarea fortei de munca inspre aceste zone.

In acest sens s-a propus o reorientare a activitatilor productive spre sfera prestarilor de servicii locale si zonale, a turismului si agroturismului, precum si de dezvoltare a

sectorului agricol si agro – zootehnic.

1. persoane = 2790 din care B=1372 si F=1418;

2. densitate – pers./kmp = 25,52.

Durata medie a vieții (ani):

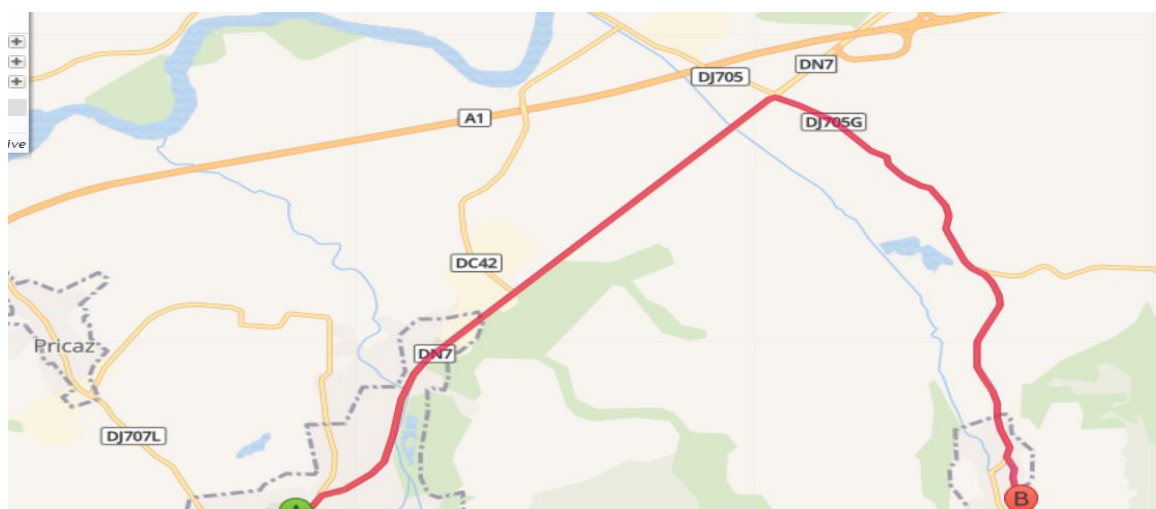
1. masculin = 68 ani

2. feminin = 75 ani.

1.9. Infrastructura de drumuri:

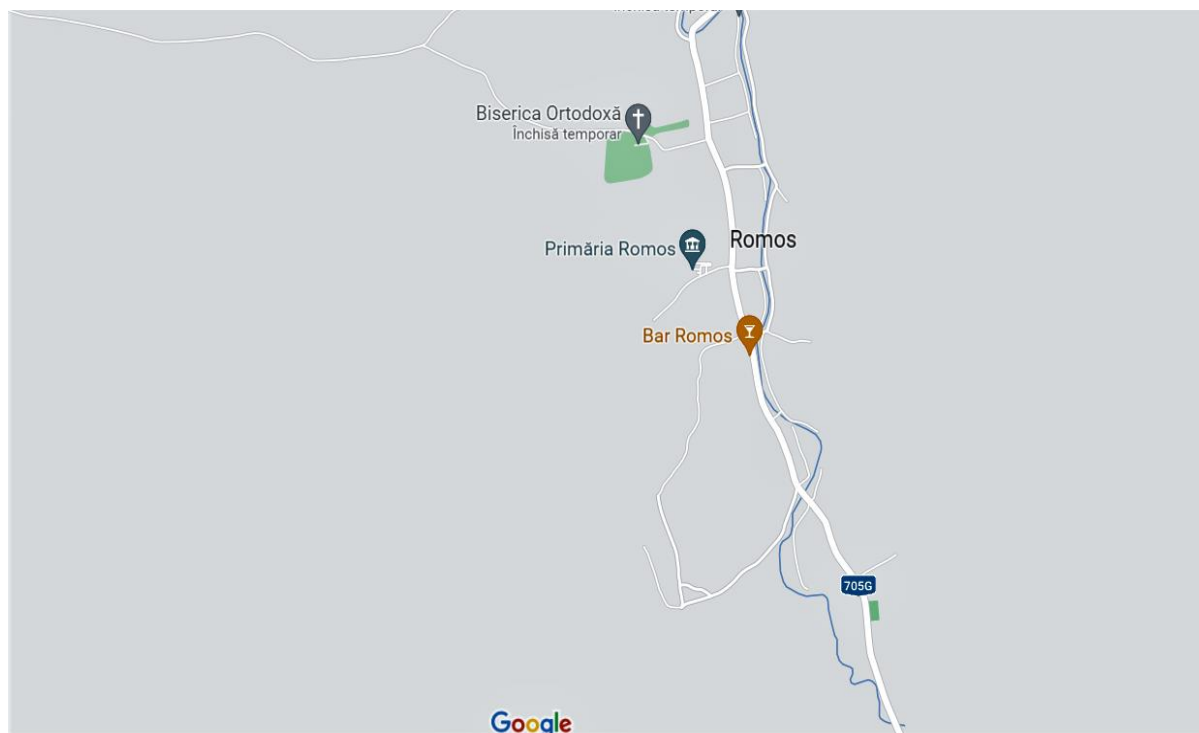
Comuna Romos se bucură de o echipare a infrastructurii rutiere foarte bine dezvoltată, astfel:

3. Drum national DN 7 – 3,02 km modernizat;
4. Drum comunal DC 48B – 14,53 km, intersectie cu DN 7 la km. 357+775 Halta CF Geoagiu – Romosel – Cugir, din care :12,16 km drum modernizat, cu imbracaminte asfaltica si rigole stradale;
5. Drum comunal DC 49 – 4,65 km, modernizat si cu imbracaminti asfaltice si rigole
6. Drum comunal DC 48 – 2,95 km Romos – Orastie ;
7. Drum comunal DC 48A – 9,39 km Romosel-Ciungu Mare
8. Drum de exploatare Romosel – râul Romos;
9. Străzi in intravilan – 20,92 km in mare parte modernizate, cu imbrăcăminte asfaltică și rigole stradale.
1. Drumul național: DN7 – care asigură legătura între municipiul Orăștie și județul Alba:

Hartă: DN7 conexiune cu DC48B

2. Drumul principal local: DC 49, care traversează localitatea Vaidei:

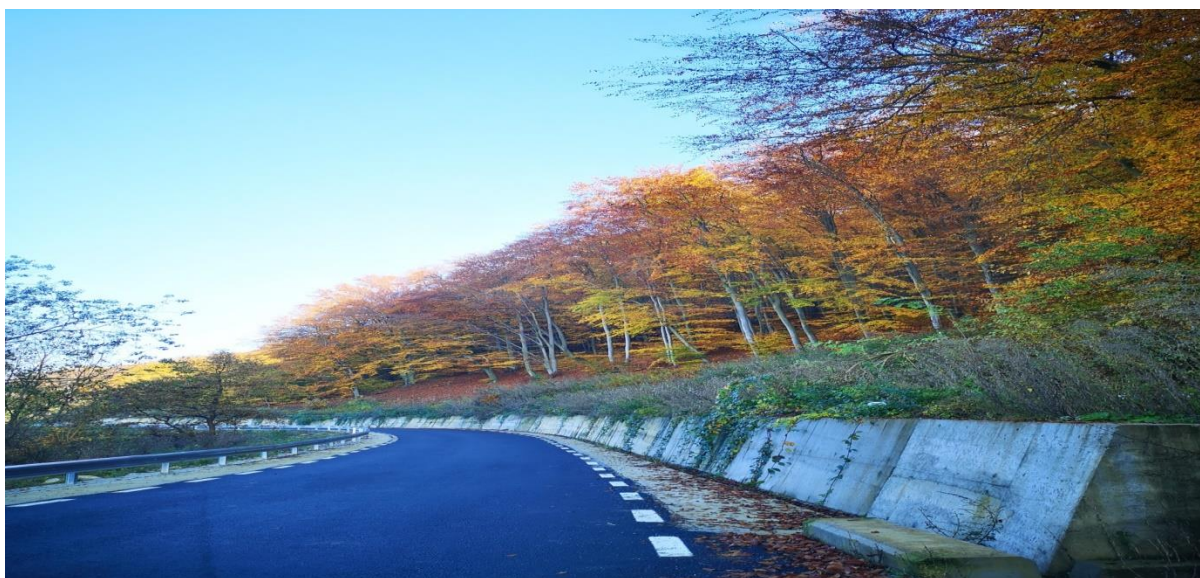
Sursa: <https://www.google.com/maps/place/Romos>

1. Tronsonul A1 – Deva – Sebes cu punct de urcare – iesire – în apropierea localității Romos:

2. Drum de legătură Romoșel-Cugir:

Primăria Romos prin Programul Național de Dezvoltare Locală a modernizat drumul(secțiunea) care este pe teritoriul administrativ al comunei:

Tot acest drum deservește și exploatațiile agricole din zonă fiind și pentru acestea singura cale de acces. Prin realizarea acestui proiect, se urmărește să se asigure desfășurarea fluentă a traficului rutier în condiții de siguranță și confort între cele două

unități administrative indiferent de anotimp, colectarea și evacuarea apelor pluviale, diminuarea gradului de poluare al aerului și al apei, reducerea poluării fonice, a cheltuielilor de întreținere, economisirea timpului și a carburanților, reducerea costurilor de operare, îmbunătățirea capacității portante a drumului. Acest drum deservește traficul local, traficul de tranzit spre localitățile din zonă precum și cel destinal exploatarea de material lemnos.

Prin partea de nord-vest a comunei trece linia de cale ferată Simeria -Orăștie – Aurel-Vlaicu –Șibot, care dispune de halta CFR –Geoagiu și gara Aurel Vlaicu.

La toate acestea se adaugă străzile de pe teritoriul comunei Romos – care completează sistematizarea stradală.

1.10. Infrastructura de utilități

3. Rețeaua de alimentare cu apă potabilă a Comunei Romos:

Sursa de apă pentru localitățile componente este râul Romos, în acest sens realizându-se în amonte de captarea de apă existentă o nouă captare, împreună cu gospodăria de apă aferentă, rezervoarele - tampon și rețeaua de aducțiune și distribuție. Această rețea urmărește în general traseul drumurilor DC 48A și DC 48 B, pe parcursul căreia, între localitățile Romosel și Romos există două rezervoare de stocare.

În localitatea Ciungu Mare, având în vedere dezvoltarea spațială pe o suprafață foarte mare, realizarea unui sistem de alimentare cu apă devine neeficientă și conduce la costuri de realizare și întreținere mari, drept dovadă toate gospodăriile izolate din localitate având realizate captări locale de izvoare.

În satul Romoșel gospodăria de apă este amplasată în extravilanul satului și cuprinde:

-Stația de tratare. Este containerizată de tip monobloc cu o capacitate maximă de 30 mc/h, realizând un volum de apă 600 mc/zi. Stația de tratare este amplasată în extravilanul localității Romosel, este montată pe platforma de beton și este acoperită într-o construcție de structură din zidărie portantă și de acoperiș tip sarpantă cu înveliș de țiglă.

-Rezervoare de înmagazinare sunt amplasate astfel:

□□2 x 50 mc la stația de tratare pentru asigurarea rezervei de incendiu și de compensare pentru satul Romosel;

□□1 x 150 mc la ieșirea din satul Romosel pentru asigurarea rezervei de incendiu și de compensare pentru satul Romos;

□ □ rezervor tampon apa bruta, din fibra de sticla montat aerian, in incinta statiei de tratare, o constructie cu un volum de 12 mc.

-Stația de clorare, este in incinta statiei de tratare si are doua compartimente unul in care se afla buteliile de clor si aparatul de dozare, iar celalalt in care se afla pompa pentru ejectoare de clor, instalatia de contorizare si instalatiile anexe.

-Statia de pompare apa bruta. Pentru pomparea apei in rezervorul de apa bruta de 12 mc se va monta o statie de pompare avand $Q=5,0$ l/s, $H=5$ m col H_2O , $P=7,5$ kw montata in clădirea statiei de tratare. Distribuția apei către consumatori se realizează gravitațional.

În totalitatea lor, rețelele de distribuție și tductiune, rezervoarele de înmagazinare a apei, Stația de pompe împreună cu echipamentele aferente, fac parte din domeniul public și privat al comunei Romos, patrimoniu care a fost concesionat către SC Apa Prod SA Deva în anul 2015.

4. Rețeaua de canalizare a Comunei Romos:

Au fost finantate prin PNDR lucrări in ceea ce priveste canalizarea localitatilor Romoșel si Romos.

Traseele de canalizare ce s-au executat au urmarit traseele drumurilor principale, functioneaza gravitațional si se descarca in trei statii de epurare locale (doua pentru localitatea Romosel si una pentru localitatea Romos), emisar fiind raul Romos si un afluent al acestuia.

Localitatea aparținătoare comunei Romos si anum Pischinti nu dispune de retea de canalizare menajeră sau pluvială. Sursele de alimentare cu apă sunt aproape inexistente, apa asigurându-se si din surse proprii (fântâni) in satul Pischinti.

Rețelele de canalizare menajeră și pluvială, precum și cele două stații de epurare sunt concesionate către SC Apa Prod SA Deva, din anul 2015.

In localitatea Vaidei lucrarile de apa si canalizare, finantate prin PNDR avand ca obiect: “Extinderi, captare si retea alimentare cu apa comuna Romos, infiintare retea canalizare in satul Vaidei, Comuna Romos, judetul Hunedoara, sunt in curs de executie.

5. Alimentarea cu energie electrică

Rețele de energie electrică :

Teritoriul administrativ al comunei Romos se intersecteaza in partea nordica, pe

teritoriu extravilan cu Liniile Electrice Aeriene LEA 220kV Mintia – Alba Iulia si LEA 400 kV Mintia – Sibiu. Conform avizului Companiei Nationale de Transport al Energiei Electrice – Sucursala de Transport Timisoara nr. 7327/2010, zona de protectie si siguranta fata de retele se constituie intr-un culoar terestru de 75 m latime (37,5m stanga + 37,5 m dreapta fata de axul liniei) pentru retele de 400 kV si un culoar terestru de 55 m latime (27,5m stanga + 27,5 m dreapta fata de axul liniei) pentru retele de 220 kV.

Toate localitățile de pe raza comunei Romos sunt alimentate cu energie electrică prin intermediul unor linii electrice aeriene de 20 kV, provenind din statia de transformare 110 kV – 20 kV Orastie. Retelele de distributie sunt aeriene, din posturi de transformare aeriene de 20 kV – 0,4 kV, pe trasee ce urmaresc strazile de acces. Iluminatul stradal este si el prezent in toate localitatile, pozat pe stalpii de JT din intravilan.

In ce privește satul Ciungu Mare putem spune ca este racordat la rețeaua de alimentare cu energie electrică in procent de 95 %, existând in prezent un număr 2 gospodarii situate in catunul Frasinei care nu beneficiază de racordare la energia electrică din cauza ca nu este rețea de alimentare cu energie electrică.

Pe teritoriul comunei Romos se regasesc :

1. retele de inalta tensiune, retele de medie tensiune , retele de joasă tensiune pentru consumatori casnici și industriali:

Instalații aferente :

1. Post de transformare aerian (PTA) –Romos -2, Romosel-2, Vaidei-1, Pischinti-1, Ciungu Mare-1
2. Rețelele electrice aeriene sunt din cablu de aluminiu, pe stâlpi de beton.
3. Nu sunt probleme deosebite legate de furnizarea energiei electrice.

4. Alimentarea cu gaze naturale:

Partea nord – vestică extremă a teritoriului administrativ al comunei Romos este traversată de trei conducte magistrale de gaz metan (Vest 1, 2 si 3). Traseul conductelor urmărește in general traseul drumului national DN 7 – E 68, situându-se pe partea dreaptă a sensului de mers inspre Sebes. Conductele magistrale sunt paralele intre ele, la o distanta de cca. 6 m. distanta dintre axul drumului national si prima conducta variaza de-alungul traseului, fiind de cca. 100 – 150 m.

Distanțele de siguranță față de rețelele magistrale de transport gaze naturale sunt cele impuse prin avizul Transgaz SA Medias.

Rețeaua de alimentare de presiune medie urmărește traseul drumului comunal DC 48 B. Rețelele locale de distribuție sunt în mare parte realizate, cu propunerea de finalizare a acestora.

Toți locuitorii localității Romos sunt conectați sau au posibilitatea de a se conecta la rețelele de gaze naturale.

Rețelele de gaze naturale existente sunt de două feluri:

1. rețele de presiune redusă
1. rețele de presiune medie.

Asigurarea debitului de gaze naturale face obiectul de activitate al E. ON GAZ ROMÂNIA, SEDIUL SOCIAL TG. MUREȘ, REGIONALA VEST TIMIȘOARA, CENTRUL DE RETEA DEVA.

1.13. Economia:

Pentru localitățile rurale, proximitatea și conectivitatea față de alte orașe are efecte pozitive semnificative asupra dezvoltării locale.

Speranța medie de viață din județele rurale din partea central-vestică a României, a crescut cu peste 10 ani de la sfârșitul regimului comunist din 1989 încoace. În schimb, speranța de viață din județele rurale din nord-est a crescut, în același interval, cu doar cinci ani. Diferența este strâns legată de condițiile de trai și economice divergente pe care România le-a cunoscut în ultimii 30 de ani.

Încă din cele mai îndepărtate timpuri, comuna Romos a avut o economie preponderent agrară, agricultura fiind favorizată aici atât de relief, cât și de factorul sol și factori climatici.

Cultura plantelor și creșterea animalelor se îmbina armonios, existând însă o predominare a culturii plantelor.

Printre cele mai importante ramuri economice din zona, enumerăm:

1. industrie
1. agricultura
2. servicii
3. sector de stat

1. Mediu de afaceri:

În comuna agenții economici sunt dispersați pe întreg teritoriul administrativ, deoarece nu există o zonă industrială compactă.

2. Tabel privind principalii agenți economici din comuna Romos, în anul 2022:

ADRIAN TRAIAN TRANS SRL Cod unic înregistrare: 38294353 RC: J20 /1458 /2017 COD CAEN: 4941Transporturi rutiere de marfuri
AG QUALITAT INSTAL S.R.L.-D. Cod unic înregistrare: 34015995 RC: J20/72/2015 COD CAEN: 7112Activități de inginerie si consultanta tehnica legate de acestea
BADIMAR CONTEXPERT S.R.L. Cod unic înregistrare: 38514505 RC: J20/1619/2017
COD CAEN: 6920Activități de contabilitate si audit financiar; consultanta in domeniul fiscal
CALIN RAMO COM S.R.L. Cod unic înregistrare: 6858420 RC: J20/2284/1994 COD CAEN: 4711Comerț cu amănuntul in magazine nespecializate, cu vânzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
DANILIONZOO S.R.L. Cod unic înregistrare: 23812287 RC: J20/744/2008 COD CAEN: 145 Cresterea ovinelor si caprinelor
EUROTERM COMPANY SRL Cod unic înregistrare: 18075510Lucrari de construcții a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
EUROTERM LOGISTIC EXPRESS L.K.W. S.R.L. Cod unic înregistrare: 41609702 RC: J20 /1406 /2019 COD CAEN: 4941Transporturi rutiere de marfuri
FARMA SRL Cod unic înregistrare: 3191380 RC: J20/1365/1992 COD CAEN: 4646Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice
IULIU SIMPEX FOREST S.R.L.

Cod unic înregistrare: 40342215

RC: J20/1753/2018

COD CAEN: -

KONSTANTINOS SRL

Cod unic înregistrare: 15946091

RC: J20/1496/2003

COD CAEN: 4623 Comerț cu ridicata al animalelor vii

MIRAJ AGROFARM SRL

Cod unic înregistrare: 18386533

RC: J20 /244 /2006

COD CAEN: 111 Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor producatoare de seminte oleaginoase

PRICAJAN AGROCOM S.R.L.

Cod unic înregistrare: 7300285

RC: J20/261/1995

COD CAEN: 141 Cresterea bovinelor de lapte

RT

RDS TRANSLEMN SRL

Cod unic înregistrare: 13109892

RC: J20/333/2000

COD CAEN: 111 Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase si a plantelor producatoare de seminte oleaginoase

ROLIS FOREST SRL

Cod unic înregistrare: 38405184

RC: J20 /1537 /2017

COD CAEN: 1610 Tăierea si rindeluirea lemnului

ROMODAN TRANS S.R.L.

Cod unic înregistrare: 39345641

RC: J20 /604 /2018

COD CAEN: 4941 Transporturi rutiere de marfuri

TERA SILVA RUS SRL

Cod unic înregistrare: 26843776

RC: J20/346/2010

COD CAEN: 1039 Prelucrarea si conservarea fructelor si legumelor

VLAD MIH CONSTRUCT S.R.L.

Cod unic înregistrare: 25401660

RC: J20/444/2009

COD CAEN: 4120 Lucrari de construcții a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale

1.14. Invățământul:

Pe teritoriul satului Romos, școala este menționată în urmă cu circa 7 secole, prima investiție de acest fel aparținând comunității sașilor colonizați aici pe la jumătatea secolului al XII-lea. Apoi, prin secolul XIV, documentele menționează și o școală a romanilor, aflată în tinda Bisericii ortodoxe din Romos. La jumătatea secolului XIX, s-a construit la Romos o clădire din lemn, prima cu destinația de a fi o școală confesională greco-catolică iar în anul 1892, din fondurile comunității ortodoxe romosane și cu un împrumut de la Banca “Albina” din Orastie, s-a construit din zid actualul sediu al școlii primare, care datorită numărului tot mai mare de elevi a fost extins în anii 1950 și 1960.

Foto: Școala Gimnazială Romos

Sediul Școlii Generale din Romos a fost ridicat în 1975, având 8 săli de clasă, un laborator, teren de handbal și volei precum și celelalte utilități anexe. În prezent școala dispune de: un cabinet de limba română, un cabinet de geografie, un cabinet de istorie, un cabinet de matematică, un cabinet de biologie, un cabinet de informatică dotat cu 20 de calculatoare, un laborator de fizică și chimie. Celelalte școli primare din cadrul comunei Romos au fost zidite înaintea primului Război Mondial, prin grija Bisericii Ortodoxe Române și cu strādaniile membrilor comunității de la acea vreme. Acum, în școlile primare din Romos, Romosel și Vaidei funcționează și patru grupe în cadrul Grădiniței cu program normal (4 ore zilnic). Toate cele 3 sedii ale școlilor primare menționate sunt incluse în programe de reabilitare, extindere și modernizare.

3. Tabel număr total de elevi 2018-2020:

Comuna	Anul de referință	Număr total elevi
ROMOS	2018	229
ROMOS	2019	216
ROMOS	2020	200

**Tabel privind personalul didactic, pe niveluri de educație
în comuna Romos:**

Niveluri de educatie				
	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
	UM: Numar persoane			
	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane	Numar persoane
Total	17	15	16	18

1. Investiții recente ale primăriei:

Foto:Teren de sport Școala Gimnazială Romos

1.15. Cultura:

Comuna Romos este o localitate cu tradiție în ce privește activitatea cultural- artistică, în decursul anilor având formații medaliat la festivaluri naționale - formații de călușari).

Activitatea culturală este întreținută în special de căminele culturale din satele Romos, Romosel si Vaidei, precum și de biblioteca comunală.

Cel mai cunoscut obicei al Romosului este cel al Călușarilor. Este, de altfel, comun satelor din Munții Orăștiei, fiecare, însă, având elemente specifice. Este un dans tradițional executat exclusiv de bărbați, adunați în cete cu reguli foarte stricte de organizare. Originile lui provin din Saturnaliile romane. Călușarii din Romos pot fi întâlniți colindând din casă în casă între Ajunul Crăciunului și ziua de 2 ianuarie. În toată această perioadă, membrii grupului se întâlnesc împreună, la o gazdă, de obicei unul din cei mai bogați sau influenți oameni din sat. Călușarii sunt însoțiți de jupani, tineri aspiranți care se inițiază în dansul călușarului. Ei umblă mascați și îmbrăcați în mod bizar și au sarcina să strângă, de la casele oamenilor, mâncare și băutură pentru călușari. Un alt membru al formației, ceparul, pastrează cheile de la camera de depozitare. Alte personaje sunt turcașii - doi tineri care poartă turca, o reprezentare frumos împodobită a unei capre, cu panglici multicolore, blană de capră și, în coarne, ciucuri multicolori și blăniță de iepure. Colindul călușarilor se încheie în 2 ianuarie, zi în care are loc, în văzul întregului sat, “împușcarea turcii”. Călușarii din Romos sunt, de asemenea, prezenți la toate evenimentele importante ale comunității. De altfel, se spune că, la intrarea în Alba Iulia, în 1599, Mihai Viteazul a fost întâmpinat de 112 călușari, printre care se aflau și cei din Romos.

2. *Personalități locale:*

Christian Cloos: cunoscut, mai degrabă, ca Studentul din Romos, s-a născut în 1438, în casa unui țăran sas. În timp ce urma studiile liceale la Sebeș, cetatea a fost asediată de trupele turcești conduse de Murad al II- lea. Turnul Croitorilor, în care s-a baricadat, împreună cu comandantul gărzii și cu fratele acestuia, refuzând să se predea, a fost ultimul pe care turcii l-au cucerit. De atunci, localnicii îi spun Turnul Studentului. A fost capturat și vândut, ca sclav, la Edirne. A trecut pe la mai mulți stăpâni turci, de-a lungul a 22 de ani de robie. A fost eliberat, împreună cu alți prizonieri din Sebeș, în urma unor tratative purtate, se pare, de Vlad Dracul. A plecat în vestul Europei, în Italia și Germania, unde și-a continuat studiile. A

valorificat cunoștințele acumulate în robie, în cartea care l-a făcut celebru, *“Tratat despre datinile, moravurile, nedreptatea și înmulțirea turcilor.”*

Prof. Dr. Nicolae Stăncioiu: s-a născut la Romos în 1939. A absolvit cursurile Facultății de medicină din Cluj ca șef de promoție și s-a specializat, ulterior, la Londra. A ajuns un renumit medic cardiolog și profesor universitar. Este fondatorul Clinicii de Cardiologie și al Institutului inimii din Cluj.

În 1968 a înființat, împreună cu câțiva intelectuali din Romos, Asociația culturală, care s-a implicat puternic în activitățile culturale ale comunei. Membrilor ei i se datorează existența de acum a Monumentului Eroilor, a Dispensarului medical și a Căminului cultural din Romos.

Ioan Sever Ordean: s-a născut la 2 august 1864 în familia preotului ortodox Ioan Ordean din Romos. Absolvent al Școlii Superioare de Agricultură Herăstrău din București, a militat continuu pentru ridicarea țăranimii din sărăcie. În 1919 a fost însărcinat cu organizarea învățământului agricol în Ardeal. Concomitent, între 1919 și 1936, a lucrat și la Școala de Agricultură de la Geoagiu de Jos. În această perioadă a editat revista *“Plugarul luminat”*.

Dr. Albert Amlacher: născut la 27 decembrie 1847, în Orăștie, într-o familie de emigranți din regiunea Amlach, Austria, care s-a stabilit în zonă pe la mijlocul secolului al XVIII-lea. Doctor în filozofie și magistrul în arte libere. A urmat cursurile liceului săsesc evanghelic din Sibiu și ale Liceului săsesc din Sighisoara. A studiat la Facultatea de Filozofie și Teologie “Herzoglich - Sachsische Gesamt Universität” din Jena, la “König Friedrich Wilhelm Universität” din Berlin și la “Herzoglich Badische Ruprecht-Carolinische Universität” din Heidelberg.

A fost membru fondator al Asociației Carpatine (Karpatenverein) care încerca să antreneze intelectualii și alte categorii sociale în activitatea de turism. În semn de prețuire, cabana de pe muntele Șureanu s-a numit, la începutul secolului XX, cabana “Albert Amlacher”.

Aurel Nedel: născut la 19 ianuarie 1930, în Vaidei. Era considerat de colegii de breaslă, până în ianuarie 2014, când s-a stins la vârsta de 84 de ani, “cel mai mare pictor în viață”. A fost discipolul lui Alexandru Ciucurencu la Institutul de Arte Plastice “Nicolae Grigorescu” din București, pe care l-a absolvit în 1956. A fost Președinte de Onoare și membru fondator al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Lucrările lui au fost expuse în Franța, Austria, Belgia, Olanda, Germania, Polonia, Portugalia, Israel, Suedia, Bulgaria, SUA și Japonia. În

ultima parte a vieții își amenajase un atelier în curtea și casa părintească, împreună cu fiul său Vladimir.

3. Evenimente culturale :

-Anual se organizează sărbătoarea „Fii satului”- de obicei in prima duminica din luna august.

Biblioteca comunală:

Foto:Imagini interior bibliotecă comunală Romos

Fondul de carte al bibliotecii numără 9.989 volume. Acțiunile pe care le desfășoară biblioteca comunală constau în:

1. împrumutarea fondului de carte
2. întreținerea fondului de carte
3. lansări de carte
4. expoziții de carte.
5. biblionet

1.16. Culte și lăcașuri de cult:

6. Biserica Ortodoxă Romos:

Biserica ortodoxă din Romos: construită în 1784, este reprezentativă pentru arhitectura ecleziastică transilvăneană a sfârșitului de secol XVIII:

Foto: Biserica Ortodoxă din Romos

7. Biserica Lutherană Romos:

A fost construită în secolul al XIII-lea și a fost reconstruită în secolul al XVI-lea, când a fost și fortificată.

Foto: Biserica Lutherană Romos

1.17. Dezvoltarea rurală:

1. **Suprafață:** 9857 ha
2. **Intravilan:** 534 ha
3. **Extravilan:** 9323 ha
4. **Populație:** 2641
5. **Gospodării:** 1300
6. **Nr. locuințe:** 1357
7. **Nr. grădinițe:** 3
8. **Nr. școli:** 5

9. **Pe locul actualei Comune Romos a existat o așezare civilizată și stabilă încă din Epoca bronzului.** Descoperirile arheologice au scos la iveală obiecte care dovedesc că la Romos a existat o așezare civilizată și stabilă încă din Epoca bronzului. Este celebră descoperirea tezaurului de bronz de la Romos, din care face parte «*Carul de bronz*» aflat în prezent într-un muzeu din Viena.
10. În secolul XX au fost descoperite numeroase urme ale civilizației de tip roman pe vatra vechiului Romos. Actualul drum, care traversează câmpia din partea de nord a satului este cunoscut și sub denumirea «*Drumul lui Traian*».
11. În cronicile vremii, Romosul era numit **RAMS** sau **RAMAS**, iar colonistii saxoni «*flandrenses*» (cei din Flandra) și erau înregistrați ca «*primi hospites regni*» (primii oaspeti ai regatului). Atât populația autohtonă, cât și colonistii din Romos au avut de înfruntat pericolul invaziei turcești. Sășii și-au fortificat așezarea înconjurând-o cu ziduri puternice. Și astăzi se mai văd urmele vechilor ziduri. Mai târziu a apărut casa parohială în care sășii se refugiau atunci când era dată alarma prin clopotul de pe acoperișul clădirii.
12. Între anii 1760-1762, 264 de familii din localitatea Cugir, care au refuzat să facă parte din armatele de grăniceri și trecerea la greco-catolici au fost stramutate în satul Romos. De atunci satul s-a împărțit în două: Susenii și Josenii.
13. Colonistii săși au fost țărani și meșteșugari care au adus cu ei deprinderile mai avansate ale Occidentului. Prezența sășilor la Romos, a avut o influență semnificativă asupra dezvoltării economice ulterioare și chiar asupra modului de viață al populației autohtone. Arhitectura a satului a primit caracteristicile săsești, iar oamenii sunt mai gospodari și mai bine integrați în comunitate.

14. Localitatea de reședință este Romos, poziționată în centrul teritoriului, la o distanță de 39 km față de reședința județeană, municipiul Deva și 9 km de municipiul Orăștie.
15. Teritoriul comunei Romos este situat la limita estică a județului Hunedoara, acesta fiind traversat în extrema nordică de două artere de circulație majore : drumul național DN 7
16. – E 68 și calea ferată dublă electrificată Arad – București. Poziția kilometrică a teritoriului administrativ al comunei Romos în raport cu DN 7 este de la km. 356+741 la km. 359+776. Pe teritoriul comunei, în zona de intersecție a drumului național DN 7 cu drumul comunal DC 48 B (poziție kilometrică km. 357+775) există o stație de cale ferată pentru călători, în funcțiune și care este uzată de trenuri personale și automotoare.
17. Drumul comunal DC 48 B străbate teritoriul comunei de la nord la sud, până în localitatea Romosel, acesta fiind principala cale de acces în zona și principalul "colector" al drumurilor comunale și de exploatare existente.
18. În relație cu zonele învecinate, teritoriul comunei Romos ocupă un loc important în ceea ce privește potențialul istoric, turistic, agro – turistic și de agrement

Foto: Primăria Romos

19. Rețeaua stradală este în general bine conturată, modernizată și dezvoltată paralel cu drumul comunal și cursul de apă, cu câteva ramificații în partea de nord și sud a localității.
20. Fondul construit este bun, construcțiile urmând în general modelul de inspirație săsească, cu gospodării adunate și clar conturate adiacent drumurilor de acces.

Foto: Case front stradal sat Romosel

21. Investiție recentă a administrației publice locale:

Foto: Teren de sport sat Vaidei

1.20.Turismul:

Comuna Romos are avantajul de a se învecina cu zone turistice consacrate, cum sunt Băile Geoagiu, cetățile dacice din Munții Orăștiei sau Casa Memorială Aurel Vlaicu din localitatea cu același nume. Există, însă și un potențial turistic propriu, valoros și atractiv. Consiliul local și-a propus deja un program complex de valorificare a acestui potențial, prin înființarea Centrului local de informare și promovare turistică a comunei Romos (proiect finalizat) cât și prin ambițiosul proiect, pentru viitorul apropiat, de modernizare a accesului spre munte și de concesionare de terenuri, în Ciungu Mare, pentru construirea de cabane. Primăria a preluat, de curând și Cabana Vânătorilor din Romos, pe care intenționează să o transforme într-un spațiu atractiv de cazare și de petrecere a timpului liber.

Prezentăm, în continuare, câteva obiective care pot constitui puncte de mare atracție pentru turiști, atât pentru români cât și pentru străini.

Clădiri și locuri declarate monumente istorice: în 2014 au fost identificate, punctual, 22 de clădiri care au fost declarate monumente istorice și arhitecturale. Printre ele: 11 locuințe, un ansamblu rural în centrul comunei, 7 monumente sculpturale (bustul Profesor Dr. Nicolae Stăncioiu, fiu al satului, întemeietor al Institutului Inimii din Cluj-Napoca; Monumentele eroilor, închinat celor ce și-au jertfit viața în cele două războaie mondiale; troițele de lemn), 2 situri arheologice și câteva clădiri vechi, ridicate la sfârșitul secolului XIX – începutul secolului XX.

Urmele unei așezări neolitice: la locul numit Făgădău, la bifurcația drumurilor spre Romos și Vaidei. Pe teritoriul actual al comunei a existat o așezare omenească bine civilizată și stabilă încă din epoca bronzului. Aici a fost descoperit un tezaur celebru, din care face parte “Carul de bronz”, expus astăzi într-un muzeu din Viena.

Cioaca Grădiștei⁽³⁾:

Loc în care se presupune că a existat o cetate a dacilor, care făcea

³ <https://www.infoturism-romos.ro/wp-content/uploads>

parte din lanțul exterior de fortificații al capitalei Sarmizegetusa Regia. Se ajunge din Romos, pe DC 48 B, 7 km până la Romoșel, apoi încă 8 km, pe DC 48A, drum de macadam. Colina este și un minunat loc de belvedere.

22. **Dealul Cetățuia:** urmele unei alte cetăți a dacilor.

Se află în imediata vecinătate a satului Romoșel. Civilizația de tip roman, instituită după cucerirea Daciei, a lăsat numeroase urme pe teritoriul comunei. Și astăzi, drumul care traversează câmpia de la nordul satului Romos este numit de localnici Drumul lui Traian.

Șanțul turcului (sau Pârâul turcului): situate în pădurea din vecinătatea satului Romos, este locul în care rămășițele armatei turcești, învinsă la Câmpul pâinii în 13 octombrie 1479, au fost distruse de locuitorii comunei. A fost răzbunarea lor, după mai bine de 40 de ani, pentru invazia din 1438, când otomanii au distrus satul și au ucis aproape toți locuitorii.

Locul numit “La Zleamăn”, pe Dealul Călugărului⁽⁴⁾: în pădurea din vecinătatea Romosului; se presupune că aici ar fi fost casa Studentului din Romos, probabil primul cărturar român devenit celebru pe întregul continent. Lucrarea lui, “*Tratat despre datinile,*

⁴ https://www.infoturism-romos.ro/?page_id=290#top

moravurile, nedreptatea și înmulțirea turcilor”, publicată la Roma în 1475, a devenit primul bestseller din Europa. Până în 1660, au fost tipărite 27 de ediții. Cea din 1580 a fost prefațată de Luther.

23. Casa parohială evanghelică⁽⁵⁾:

Monument istoric; clădire ridicată în sec. XVII, cu o existență și activitate strâns legată de Biserica evanghelică, situată de partea cealaltă a drumului. Construcția și activitatea ambelor este legată de viața comunității săsești din comună. Casa parohială avea ziduri fortificate și era folosită și ca refugiu, în timpul năvălirilor turcești. Alarma se dădea cu clopotul din turnul casei, iar enoriașii se adăposteau în pivnițele casei, unde erau păstrate și rezerve de hrană. Aici a locuit, o vreme, Dr. Albert Amlacher (1847 – 1939), cunoscut poet, istoric, dascăl și cărturar transilvănean. A scris prima monografie a Romosului, în 1912.

24. Biserica ortodoxă:

⁵ <https://www.infoturism-romos.ro>

Construită în 1784, este reprezentativă pentru arhitectura ecleziastică transilvăneană a sfârșitului de secol XVIII.

25. Sala sașilor⁽⁶⁾:

O fostă sală pentru evenimente culturale și sociale a etnicilor sași. Acum adăpostește un local de alimentație publică.

⁶ <https://www.infoturism-romos.ro/wp-content/uploads>

26. Distileria de rachiu:

În satul Romos; pot fi cunoscute tehnicile tradiționale de fabricare a rachiului din fructe (prune sau mere). Vizitatorilor le sunt oferite și sesiuni de degustare.

27. Casa și atelierul pictorului Aurel Nedel: în satul Vaidei, la 7 km de Romos, pe drum comunal asfaltat

28. Pescăria Romos :

Este situată la 3,5 km distanță de intrarea în comuna Romos de pe drumul european E68. Are o suprafață de 9 hectare luciu de apă și poate caza până la 24 turiști.⁽⁷⁾

Sunt și posibilități de campare. Se practică pescuitul sportiv și sejururi la sfârșit de săptămână.

La popa sașilor-În contemporaneitate, prima clădire destinată evenimentelor festive din Romos a fost amenajată, după 1990, de fostul preot al bisericii evanghelice din localitate:

⁷ <https://www.infoturism-romos.ro/wp-content>

ea poartă și astăzi numele La popa sașilor și oferă turiștilor o ambianță plăcută, specific săsească.

La Podeanu⁽⁸⁾

La Podeanu – local amenajat cu gust și rafinament. 120 de locuri în restaurant și pe terasă interioară. Ofertă deosebită pentru organizare de evenimente.

29. *Satele de munte :*

30. Ciungu Mare ⁽⁹⁾-înglobează cătunele Valea Rea și Frăsinei.

8 https://www.infoturism-romos.ro/?page_id=290#top

9 <https://www.infoturism-romos.ro>

Drumul fotestier urcă abrupt cale de 8 km, pe un traseu accesibil. Satul, așezat imediat sub Vârful Ciungilor, situat la peste 900 m altitudine, are 134 de locuitori. În ciuda izolării, locuințele dispun de confortul necesar: apă curentă din izvoare, energie electrică, semnal de telefonie mobilă în unele zone, semnal TV digital ș.a. Este unul din cele mai lungi sate din România (o oră de traversat cu piciorul, de la un capăt la altul).

Este practică agricultura ecologică, în special cartofi și fasole, precum și creșterea intensivă a animalelor.

Teren propice pentru curse off-road. Pe creastă, sub Vârful “La fata ai (cea – n.r.) bătrână”, drumul intersectează traseul turistic marcat (triunghi roșu) care urcă de la Cugir la Cabana Prislop.

Numeroase puncte de belvedere. De lângă Stâna Valea Rea se vede toată Valea Mureșului, inclusiv orașele Alba Iulia, Cugir, Orăștie și Deva. Iar în apropiere se află Stâna Tomnatec, dotată cu toate utilitățile obișnuite în Europa. La nevoie, se poate înnopta.

1. **Valea Romoșelului⁽¹⁰⁾:** peisaje superbe, de-a lungul pârauului Romoșel, pe drumul asfaltat DC 48 B, 7 km până în Romoșel, iar apoi pe drum de macadam, care face intrarea în zona muntoasă.

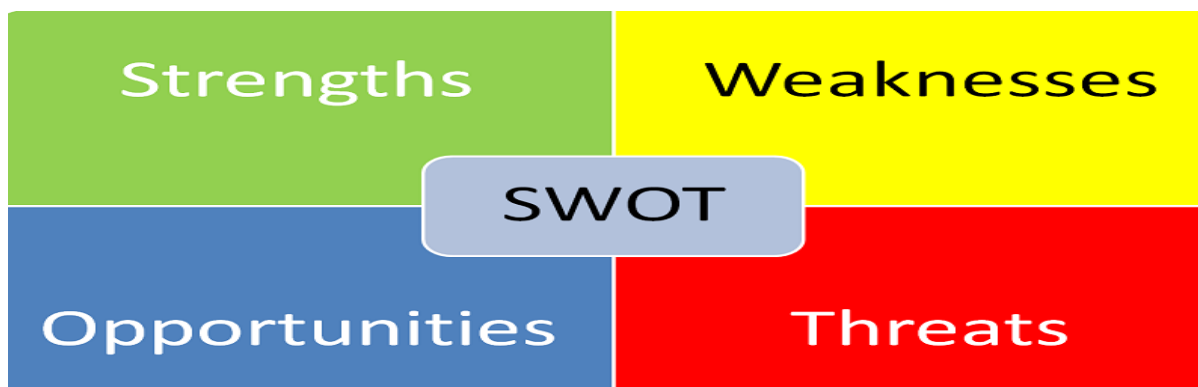
10 https://www.infoturism-romos.ro/?page_id=290#top

În ceea ce privește locurile de interes turistic și istoric, din apropierea comuna Romos, menționăm:⁽¹¹⁾

1. cetatea Costești – 34 km,
2. cetatea Blidaru – 40 km,
3. Gradistea (Sarmizegetusa - Dacica) – 55 km,
4. Tebea – 90 km,
5. Aurel Vlaicu (casa memoriala) – 12 km,
6. Paltinis – Sibiu – 130 km,
7. Vata de Jos – 100 km,
8. Munții Parâng – 120 km,
9. Munții Retezat (Parcul Național) – 100 km.
10. Stațiunea Geoagiu Bai-20 km

11 https://www.infoturism-romos.ro/?page_id=290#top

PARTEA A III-A: ANALIZA SWOT

1. Delimitare conceptuală

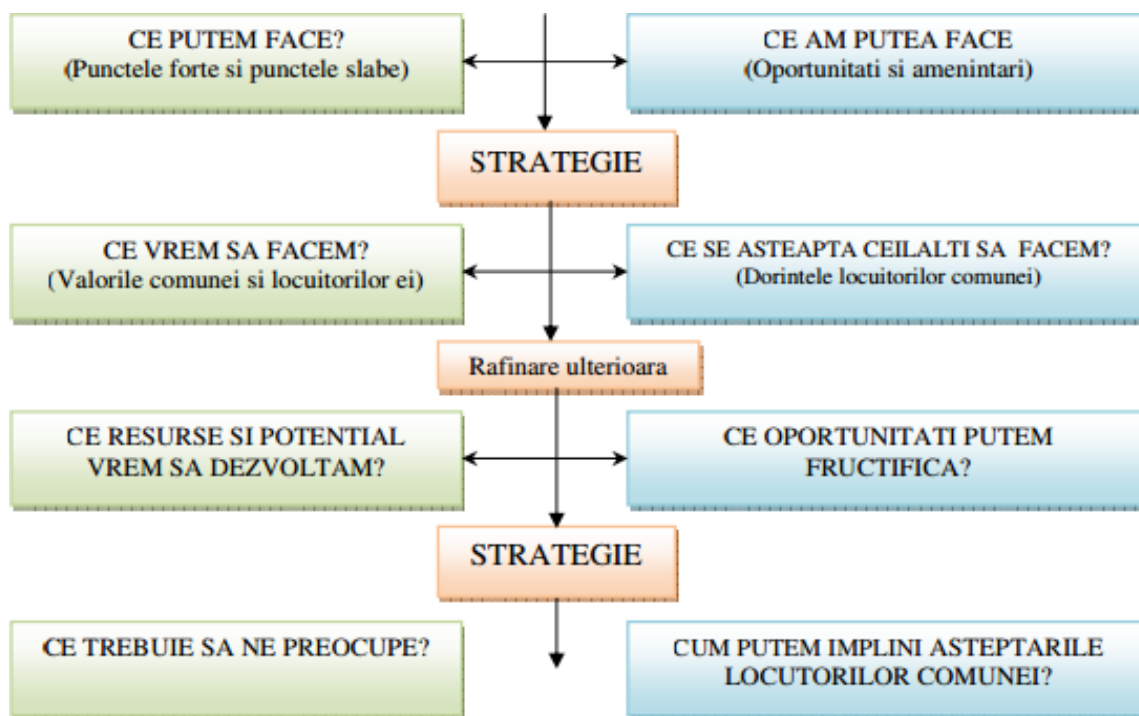
Analiza SWOT reprezintă un tip de analiză simplă și de impact creată de Albert Humphrey la Stanford University ca un instrument de planificare strategică. Deși inițial a fost concepută și utilizată pentru strategiile de dezvoltare corporatiste, domeniul său de aplicare s-a extins fiind utilizată la scară largă pentru planificarea strategică la nivel instituțional. Denumirea reprezintă un acronim provenit din limba engleză, însemnând: Strengths (puncte tari), Weaknesses (puncte slabe), Opportunities (oportunități) și Threats (amenințări). În esență, analiza ne răspunde la întrebarea “unde ne aflăm?”, aceasta implicând analiza mediului intern al comunei și mediul extern general și specific, cu accent asupra punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor.

Pentru a avea certitudine că politicile și programele existente corespund necesitatilor de dezvoltare a comunei ROMOS, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor prin care Uniunea Europeană susține politica de dezvoltare regională, s-a impus elaborarea strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2022-2027.

Punctele forte și cele slabe sunt legate de comună și de strategiile acesteia, și de modul cum se compară cu concurența. **Oportunitățile și amenințările** vin dinspre mediul de piață și din direcția concurenței; de regulă sunt factori asupra cărora zona în general nu are nici un control. Analiza SWOT ia în considerare organizarea așezării, performanțele acesteia, produsele cheie și piete strategice. Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra

zonelor cheie și realizarea de prezumții (presupuneri) în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul și în ce condiții.

Unele "oportunități" și "amenințări" vor apărea din "punctele tari" și "punctele slabe" ale comunei. Amenințările pot fi concrete sau potențiale. Întrebări cheie:

În cele ce urmează ne propunem analiza situației locale, din perspectiva potențialului investor în economia locală, a comunei ROMOS. Aceasta deoarece economia locală, principala forță motrice a dezvoltării locale, este încă destul de slab reprezentată pe teritoriul comunei. Atragerea de întreprinzători va genera ocupare profesională, venituri crescute ale locuitorilor, o utilizare mai eficientă a resurselor locale, apariția resurselor financiare necesare demarării unor proiecte de reabilitare/extindere a infrastructurii fizice și sociale, de protecție a mediului, de dezvoltare turistică, pentru promovarea zonei, etc.

Analiza își propune o prezentare a punctelor tari, slabe, a oportunităților și amenințărilor care determină spațiul geografic și socio-uman al comunei ROMOS, fiind împărțită pe capitolele de mai jos, în vederea identificării și valorificării potențialului de dezvoltare al comunei, în următorul ciclu financiar 2022-2027.

AGRICULTURA SI DEZVOLTARE RURALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
1. Poziția geografică favorabilă în interiorul județului Hunedoara; 2. Proximitatea autostrazii A1 Sibiu-Arad; 3. Conexiuni bune cu zona urbană din județ, 4. Ponderea ridicată a proprietății private asupra terenului arabil si efectivului de animale; 5. Sol favorabil pentru producția agricolă; 6. Existența unui potențial hidrografic care poate fi valorificat pentru sisteme de irigații moderne sau desecare pentru reabilitarea terenurilor; 7. Existența a forței de muncă calificată în agricultură; 8. Potential semnificativ pentru agricultura ecologica; 9. Patrimoniu natural variat-potential ridicat pentru cultivarea plantelor tehnice, cerealelor, legumelor, etc; 10. Existența condițiilor și tradiției pentru dezvoltarea activității zootehnice; 11. Existența agenților economici în comună având ca domeniu de activitate agricultura;	12. Lipsa unor sisteme de colectare, prelucrare si valorificare superioara a produselor specifice; 13. Lipsa unor resurse materiale care sa faciliteze angajarea specialistilor in domeniul agriculturii din mediul rural in stadiul actual; 14. Inexistenta echipamentelor de irigatii; 15. Promovarea insuficienta a zonei rurale si a produselor specifice; 16. Fondurile financiare inexistente pentru modernizarea si popularea infrastructurii zootehnice; 17. Accesul limitat la serviciile de consultanță datorită numărului redus de posturi alocate pentru aceste tipuri de servicii; 18. Lipsa activităților și serviciilor generatoare de venituri specifice zonei rurale; 19. Existenta numărului mare de proprietari de teren agricol cu parcele mici (1-3 ha); 20. Temerile producătorilor în ceea ce privește piața de desfacere a produselor agro-alimentare din gospodărie; 21. Utilaje agricole insuficiente 22. Îmbătrânirea forței de muncă în agricultură; 23. Pensii mici pentru agricultori, ceea ce reprezintă insuficiența investițiilor

OPORTUNITATI	AMENINTARI
Existenta Planului National Strategic pentru Dezvoltare Rurala; Existenta cadrului legislativ pentru infiintarea si dezvoltarea agriculturii; Sprijinul oferit de Oficiul Judetean pentru Consultanta Agricola din judetul Hunedoara cu privire la accesarea fondurilor europene.	Cadrul legislativ instabil; Lipsa unui cadru legal pentru protejarea productiei agricole interne; Slaba informare a agricultorilor cu privire la normele europene; Resurse financiare insuficiente pentru finantarea si co-finantarea proiectelor finantate prin Fonduri Structurale si FEADR; Lipsa unor politici guvernamentale coerente în domeniu
INFRASTRUCTURA ȘI UTILITĂȚI	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Amplasarea comunei in apropierea Municipiului Orăștie și a Municipiului Deva; Apropierea de A1 și DN7; Rețea de drumuri și străzi comunale bine dezvoltată; Infrastructura rutieră de legătură modernizată; Existența unor proiecte de extindere a infrastructurii edilitare (apă, canalizare, iluminat); Rețea de energie electrică bine edificată, cu capacitate disponibilă, atât în posturile de transformare, cât și în rețelele de distribuție; Accesul la rețelele de telefonie fixă și mobilă, serviciile de televiziune și internet; Apartenența la diverse Asociații de Dezvoltare Intercomunitare.	Costurile tot mai ridicate pentru utilitatile de baza; Dezvoltarea inegala a satelor componente; Necesitatea extinderii rețelelor de utilități in comuna ROMOS; Trotuare insuficiente sau în stare necorespunzătoare;

7. Infrastructura de utilități în plin proces de dezvoltare. 18. Accesibilitate bună în zonă; 9. Conservarea arhitecturii tradiționale.	
OPORTUNITATI	AMENINTARI
Continuarea modernizării drumurilor locale; Dezvoltarea rețelei de canalizare; Extinderea utilizării rețelei de gaz metan; Extindere/Reabilitare iluminat public; Achiziție utilaje pentru drumuri; Construire de parcuri de distracții și baza de petrecere a timpului liber; Renovarea clădirilor de pe domeniu public; Programe județene de modernizare a infrastructurii rutiere; Cresterea suportului financiar acordat de Uniunea Europeană prin Fonduri Structurale pentru finanțarea proiectelor de infrastructură și mediu.	Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor finanțate prin Fonduri Structurale; Lipsa informațiilor legate de normele europene de mediu în rândul micilor întreprinzători; Cunostințe insuficiente legate de elaborarea și administrarea proiectelor finanțate din Fondurile Structurale pentru proiecte de infrastructură și mediu; Atitudinea de indiferență față de protecția mediului.
ECONOMIC	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
☞ Poziția geografică excelentă, în proximitatea municipiului Orastie; ☞ Ponderea ridicată a terenurilor agricole din totalul fondului funciar; ☞ Ponderea ridicată a terenurilor pentru construcții din totalul terenurilor non-agricole; ☞ Potențial turistic ridicat; Potențialul agricol ridicat,	7. Lipsa unei structuri de sprijinire a afacerilor; 8. Lipsa unui parc logistic; 9. Valoarea scăzută a cifrei de afaceri totale, comparativ cu alte localități din Zona Metropolitană; 0. Locurile de muncă în sectorul privat sub media Zonei Metropolitane; 1. Nu există o zonă pentru valorificarea produselor agricole.

Existența materiilor prime pentru industria alimentară; Existența potențialului pentru obținerea de produse ecologice; Tradiții în prelucrarea unor resurse locale; Tradiții locale în creșterea animalelor; Infrastructura dezvoltată;	2. Slaba infrastructură de asistență pentru afaceri; 3. Lipsa culturii asociative, a înființării de asociații; 4. Lipsa unui sistem de sprijin pentru implementare noțiunilor de marketing; 5. Slaba preocupare pentru introducerea noilor tehnologii și pentru activitatea de cercetare-dezvoltare;
OPORTUNITATI	AMENINTARI
Proximitatea zonei Urbane din județul Hunedoara, și legături la A1. Existența unei infrastructuri de transport dezvoltat inclusiv feroviar; Planul Urbanistic General care va genera dezvoltarea zonei de intravilan; Potențiale finanțări nerambursabile disponibile pentru proiecte de infrastructură publică; Posibilitatea de valorificare a terenurilor disponibile pentru amenajarea de parcuri și zone de agrement; Potențial imobiliar ridicat din perspectiva prețului / m² scăzut; Existența unor spații și terenuri disponibile pentru dezvoltări antreprenoriale; Fondurile Structurale; Disponibilitatea de a încheia relații de parteneriat a autorităților locale, cu investitori locali sau străini; 5. Prezența în zonă, activitatea și deschiderea la încheierea de parteneriate a unor organizații neguvernamentale care au capacitatea să atragă fonduri extrabugetare.	66. Reducerea ponderii investițiilor publice în infrastructură; 67. Dificultăți în asigurarea co-finanțării dar și a fluxului de numerar necesar implementării proiectelor cu finanțare nerambursabilă; 68. Întârzieri în implementarea proiectelor de infrastructură publică existent 69. Mediu legislativ și politic incert care poate genera dificultăți în asigurarea accesului la finanțări nerambursabile; 70. Capacitatea redusă a beneficiarilor de a prelua costurile racordării la rețeaua de utilități existente. 71. Variabilitate legislativă; 72. Interes scăzut al investitorilor pentru demararea afacerilor în comuna, datorită infrastructurii fizice și sociale neadecvate, raportat la potențialul comunei; 73. Rata ridicată a dobânzii la credite; 74. Lipsa de receptivitate și flexibilitate a cetățenilor la cerințele pieței care determină decalaje economice mari, greu de recuperat; 75. Reducerea ponderii cetățenilor activi; 76. Oferte de creditare greu accesibile

	(garanții mari); 77. Nivelul scăzut al taxelor și impozitelor locale;
INFRASTRUCTURA SOCIALĂ	
Sănătate:	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
78. Infrastructura medicală locală cu o bună acoperire; 79. Existența unei farmacii; 80. Creșterea numărului personalului medico- sanitar implicat în oferirea serviciilor de sănătate la nivel de comună.	Grad de diversificare redus al unităților sanitare actuale; Dificultăți în asigurarea accesului populației la infrastructura de sănătate (80% din unitățile sanitare ale comunei sunt concentrate în localitatea ROMOS); Lipsa serviciilor de investigații și intervenții medicale specializate;
Asistență Socială	
4. Administrația publică locală asigură servicii publice specializate; 5. Pondere scăzută în totalul populației grupurilor sociale vulnerabile; 6. Pondere medie în totalul populației a beneficiarilor prestațiilor de asistență socială.	7. Lipsa unui Centru social care să deservească nevoile beneficiarilor actuali de asistență socială; 8. Intensitatea redusă a voluntariatului pentru activități de asistență și protecție socială.
Educație	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
89. Investiții realizate pentru modernizarea mai multor unități școlare; 90. Existența microbuzelor școlare care	93. Infrastructura și baza materială a anumitor unități școlare din comună este afectată de uzura fizică; 94. Constrângeri materiale cauzate de

asigură accesul populației școlare la serviciile educaționale; 91. Fluctuație relativ redusă a personalului din sistemul de învățământ local; 92. Trendul ascendent al populației școlare din categoria de vârstă 0 – 9 ani;	bugetele mici alocate de către autorități pentru susținerea actului educațional; 95. Nu există unități de învățământ liceal; 96. Existența claselor cu predare simultană, din cauza numărului mic de elevi ai structurilor subordonate
Cultură și religie:	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existența unui patrimoniu cultural bogat care poate fi exploatat și valorificat; Desfășurarea de activități culturale cu tradiție și renume; Existența colaborărilor și a parteneriatelor cu alte localități poate facilita realizarea unor proiecte comune; Investiții propuse pentru infrastructura culturală – reabilitare cămine culturale Repartiția echilibrată a bisericilor raportat la numărul de locuitori și la confesiuni.	Lipsa unor dotări culturale necesare pentru dezvoltarea culturală a comunei: cinematograf, teatru etc.; 2. Lipsa infrastructurii de deservire a serviciilor funerare; 3. Lipsa societăților culturale care să promoveze valorile etno - culturale locale; Prezența redusă a ONG-urilor în viața social-culturală a comunei; 5. Promovarea insuficientă a patrimoniului cultural local.
Turism și Sport:	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
Existența unui peisaj pitoresc deosebit; Păstrarea obiceiurilor tradiționale, sărbători, concursuri, festivaluri anuale, târguri etc.; Existența unei infrastructuri turistice , care permite acoperirea necesarului de cereri de cazare pentru turism; Un trecut istoric și cultural bogat, reprezentat prin monumente și situri arheologice, monumente de cult, mari personalități; Locurile de interes turistic și istoric, din apropierea comuna Romos;	1. Lipsa unei infrastructuri diversificate de agrement (bazin de înot) care să ofere posibilități de petrecere a timpului liber pentru cetățeni; 2. Slaba promovare a zonei la nivel național; 3. Fonduri insuficiente;

cetatea Costești – 34 km, cetatea Blidaru – 40 km, Gradiștea (Sarmizegetusa - Dacica) – 55 km, Tebea – 90 km, Aurel Vlaicu (casa memoriala) – 12 km, Paltiniș – Sibiu – 130 km, Vata de Jos – 100 km, Munții Parang – 120 km, Munții Retezat (Parcul Național) – 100 km. Existenta unor zone de agrement-pescuit Existenta unui Centru local de informare turistica Posibilitatea practicarii de agroturism- montan	
Sănătate: OPORTUNITĂȚI	
Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii de sănătate; Dezvoltarea de parteneriate public-privat care să permită dezvoltarea sectorului public de sănătate.	AMENINȚĂRI Subfinanțarea sistemului de sănătate; 2. Atractivitatea scăzută a mediului rural pe fondul concurenței ridicate din zona metropolitană; 3. Tendința de deteriorare a stării de sănătate a populației din mediul rural; 4. Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul sănătății. 5. Contextul pandemic prelungit.

Asistență Socială:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Promovarea unor strategii și politici de integrare socială, economică și culturală a categoriilor sociale aflate în dificultate; Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii sociale; Implicarea voluntară a comunității în oferirea de servicii sociale grupurilor vulnerabile.	Ponderea crescută a populației rurale aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială; Lipsa locurilor de muncă în mediul rural pentru persoanele din grupurile vulnerabile; Estimările cu privire la îmbătrânirea populației; Creșterea șomajului în mediul rural și sărăcirea populației.
Educație:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea infrastructurii educaționale; Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru formarea continuă a cadrelor didactice; Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru dezvoltarea / modernizarea / reabilitarea (inclusiv dotarea) infrastructurii de tip „after school”.	Subfinanțarea sistemului educațional; Gradul de motivare scăzut al personalului didactic pe fondul salariilor mici; Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul educației
Cultură și Religie:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
Păstrarea tradițiilor locale; Posibilitatea revigorării tradițiilor și obiceiurilor prin intermediul populației tinere; Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru protejarea, conservarea și valorificarea resurselor locale (moștenire culturală, patrimoniu natural) ca bază pentru o dezvoltare rurală sustenabilă;	Estomparea tradițiilor locale pe fondul migrării populației; Interes redus al cetățenilor pentru cultură; Implicare redusă și inefficientă a societății civile și a partenerilor privați în producerea, consumul și promovarea tradițiilor culturale locale; Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul culturii.

10. Adaptarea fondului de carte la noile tehnologii (achiziționarea de carte în formatelectronice); 11. Promovarea voluntariatului și a spiritului civic; 12. Coeziunea socială generată de infrastructura religioasă; 13. Facilitățile fiscale acordate agenților 14. economici pentru sponsorizări.	
Turism și Sport:	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
1. Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru creare baze de sport multifuncționale, bazin de înot etc.; 2. Existența unor programe de promovare și susținere a sportului la nivel județean; 3. Facilitățile fiscale acordate agenților economici pentru sponsorizări.	Existența unor echipe de fotbal de nivel județean în fiecare localitate; 1. Lipsa competițiilor sportive poate reduce interesul pentru sport al comunității; – Lipsa de coeziune a proiectelor în domeniul sportului.
Mediul și infrastructura de mediu:	
Puncte tari	Puncte slabe
Lipsa în imediata apropiere a unor surse de poluare de origine industrială; Calitatea aerului corespunzătoare normelor în vigoare; Calitatea apei corespunzătoare normelor în vigoare; Existența unui sistem centralizat de colectare a deșeurilor menajere ; Existența unor locații amenajate pentru colectarea selectivă a deșeurilor;	Implicarea redusă a comunității în gestionarea problemelor de mediu; Existența unor zone vulnerabile la poluarea solului cu nitrați cauzată de activitățile agricole.
Oportunități	Amenințări

7 Posibilitatea accesării de fonduri nerambursabile ale UE sau guvernamentale pentru protecția mediului și amenajări turistice; Dezvoltarea de parteneriate public–privat pentru protecția mediului; Campanii publice de conștientizare a populației cu privire la beneficiile colectării selective a deșeurilor; Stimularea utilizării de energii regenerabile.	Riscul de degradare peisagistică a siturilor și a habitatelor generat de locuitorii orașelor învecinate; Poluare fonică și a aerului cauzată de traficul rutier în creștere; Neimplicarea populației în colectarea selectivă a deșeurilor; Capacitate redusă a gospodăriilor de plată a serviciilor de alimentare cu apă, canal și salubritate; 5. Lipsa de interes a cetățenilor față de problemele de mediu.

PARTEA A IV-A: STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ

1.Viziunea

O administrație publică locală capabilă să furnizeze servicii publice de calitate beneficiarilor, folosind eficient resursele existente, într-o Românie modernă, competitivă, adaptată la realitățile comunității locale.

2.Valori și principii ale dezvoltării comunitare

Dezvoltarea comunitară – este, deci, un proces de intervenție complexă, planificată, care are drept scop creșterea capitalului social al comunității, creșterea capacității acesteia de a-și planifica propria dezvoltare și de a pune în practică propria viziune de dezvoltare. Fiind un proces de intervenție la nivelul comunității, aceasta presupune respectarea unor principii specifice, principii generale de acțiune din care derivă principiile de acțiune și intervenție la nivelul comunității. Aceste principii au ca bază valorile pe care dezvoltarea comunitară le promovează. Valorile și principiile generale de acțiune ale dezvoltării comunitare:

3.Valorile unei dezvoltări comunitare sustenabile sunt:

1. Echitate socială
2. Patrimoniul local
3. Încredere
4. Responsabilitate
5. Profesionalism

- 6. Civism
- 7. Deschidere
- 8. Voluntariat
- 9. Creativitate

4.Principiile dezvoltării comunitare sustenabile sunt:

- 1. Participarea și implicarea comunității pe tot parcursul procesului de dezvoltare comunitară
- 2. Valorizarea resurselor locale
- 3. Abordarea strategică a nevoilor locale
- 4. Dezvoltare durabilă
- 5. Promovarea voluntariatului
- 6. Respectarea obiceiurilor și tradițiilor locale
- 7. Neapartenența politică și/sau religioasă
- 8. Responsabilitatea intervenției
- 9. Transparența procesului de dezvoltare comunitară
- 10. Respectarea diversității și promovarea egalității șanselor
- 11. Promovarea parteneriatului.

Membrii comunității își cunosc întotdeauna cel mai bine propriile nevoi și sunt capabili să și le identifice; Membrii comunității pot identifica cel mai realist strategii și modalități de rezolvare a propriilor nevoi;

Membrii comunității pot pune cel mai bine în practică soluțiile pe care le-au identificat ca rezolvare a propriilor nevoi. Procesul dezvoltării comunitare – presupune că o comunitate parcurge planificat mai multe etape pentru a ajunge la un nivel al capitalului social care să genereze la rândul său dezvoltare.

9. Obiectivele specifice dezvoltării durabile ale comunei ROMOS, pentru ciclul financiar 2022-2027, sunt corelate cu obiectivele stabilite în documentele strategice elaborate la nivel național, regional și județean, astfel:

- 1. Modernizarea și extinderea rețelelor de drumuri și infrastructură edilitară și adaptarea lor la măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și la tehnologii de reducere a poluării aerului, solului și apelor;
- 2. Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu, prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile;

- 3. Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură;**
- 4. Protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, concomitent cu diversificarea oportunităților atractive de petrecere a timpului liber;**
- 5. Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;**
- 6. Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială;**
- 7. Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice;**
- 8. Consolidarea sectorului turistic prin îmbunătățirea infrastructurii de profil și diversificarea serviciilor pentru nișele de creștere;**

Realizarea strategiei pornește de la următoarele premise:

1. îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
2. ridicarea standardului calitativ, al aspectului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
3. oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
4. adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună.

De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premizelor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei ROMOS, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Prin dezvoltare, înțelegem o dezvoltare economică la care contribuie favorabil poziția geostrategică a comunei, dezvoltare determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Ca puncte prioritare în acest sens sunt: creșterea gradului de atractivitate a comunei (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și facilități de atragere a firmelor private (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.).

Trebuie luat în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea celor cinci obiective generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea **următoarelor principii**:

1. **dezvoltarea durabilă**, în așa fel încât, pe termen lung, să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
2. **întărirea capacității instituționale**: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;
3. **twining rural (retea/network)** în scopul schimbului de informații între localități cu privire la utilizarea celor mai bune practici (în managementul rural sau managementul de proiect);
4. **realizarea programelor și proiectelor** prin parteneriat public-privat;
5. **realizarea acelor programe și proiecte** pe care sectorul privat nu le poate realiza;
6. **integrarea politicilor atât pe orizontală**, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, **cât și pe verticală**, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Hunedoara și ale regiunii din care face parte;
7. **managementul resurselor**, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
8. **realizarea unui program sau proiect** fără a afecta cultura unei comunități, ori pentru a recupera moștenirea culturală a unei comunități și/sau tradițiile întregii comunități locale;
9. **interzicerea multiplicării serviciilor publice**, dacă acestea nu servesc unei nevoi locale;
10. **stabilirea regulilor de utilizare** rațională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;
11. **analiza capacității** tehnice de execuție;
12. **evaluarea eficienței** utilizării resurselor financiare și umane;
13. **evaluarea viabilității financiare** a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
14. **identificarea nevoilor** comunității locale și a priorităților acesteia;
15. **corespondența** între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;

16. **asigurarea publicității informațiilor** cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).
17. **crearea condițiilor** pentru începerea unor activități rentabile în agricultură și zootehnie;
18. **protejarea mediului** prin conformarea progresivă cu standardele de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
19. **reabilitarea și modernizarea** sistemului de sănătate și protecție socială în comună;
20. **asigurarea accesului neîngrădit al populației** și al consumatorilor economici la infrastructură (apa, canalizare, distribuție gaze, căi de transport, telefonie);
21. **reabilitarea și modernizarea școlilor** și grădinițelor conform standardelor europene;
22. **creșterea ratei de ocupare** și combaterea excluderii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale;

Dezvoltarea rurală:

23. **Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii** durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
24. Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
25. Înființare de ferme zootehnice și puncte de prelucrare și colectare a resurselor;
26. Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Utilități:

1. Dezvoltarea infrastructurii de utilități capabile să deservească toți locuitorilor comunei.
2. Dezvoltarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
3. Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;
4. Dotări cu utilaje și echipamente

Sănătate:

1. Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
2. Acces permanent și rapid la servicii medicale de calitate;
3. Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp, pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Mediu:

1. Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;
2. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
3. Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
4. Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
5. Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
6. Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;

Economie:

1. Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei ROMOS;
2. Economie generatoare de venit la bugetul local;
3. Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Educație și cultură – Învățământ:

1. Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
2. Reabilitarea și modernizarea școlilor și grădinițelor din comună ;
3. Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
4. Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
5. Amenajarea unor spații de joacă și recreere pentru copiii comunei;
6. Construire sală de sport în comună;
7. Construire bazin de înot;
8. Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
9. Crearea șanselor pentru reformarea persoanelor adulte.

Cultură:

1. Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
2. Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
3. Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
4. Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comuna ROMOS;

DIRECȚII PRIORITARE DE ACȚIUNE PENTRU PERIOADA 2022- 2027 :

1. ***Comuna ROMOS – o Comună cu o infrastructură modernă***

La orizontul anului 2027, Comuna ROMOS va beneficia de drumuri de acces și străzi modernizate, de trasee pentru biciclete și pietoni, cu locuri de parcare amenajate, spații verzi moderne și sigure. Comuna ROMOS va fi un loc în care rețeaua de drumuri aparținătoare va fi una modernizată, toți cetățenii vor beneficia de alimentare cu apă și canalizare, gaze naturale, precum și iluminat public modern, fiind asigurată racordarea la utilități în majoritatea zonelor, ca bază a apropierii condițiilor de viață de standardele europene.

2. ***Comuna ROMOS –o Comună cu o economie dezvoltată, competitivă și diversificată***

La nivelul anului 2027, Comuna ROMOS va fi o comună cu o economie dinamică și competitivă, bazată pe dezvoltarea afacerilor antreprenorilor locali. Se va susține o infrastructură modernă care să valorifice resursele locale. Comunitatea economică va avea o pondere mare în producție și servicii (producători locali), prin resurse umane a căror pregătire și specializare este valorificată și corespunde ofertei de pe piață muncii locale, într-un mediu de afaceri flexibil, reprezentativ și bine structurat, cu reglementări legislative care stimulează dezvoltarea, în beneficiul ambelor sectoare public și privat, contribuind în cadrul parteneriatelor public – privat la dezvoltarea locală, iar în cadrul structurilor asociative

profesionale și sectoriale, la o foarte bună reprezentare a intereselor specifice domeniilor în care activează.

3. Comuna ROMOS – o Comună cu o administrație locală modernă, responsabilă și orientată către nevoile cetățenilor:

Comuna ROMOS va oferi cetățenilor săi, la orizontul anului 2027, servicii semnificativ îmbunătățite, cu un personal corespunzător calificat și responsabil și condiții de lucru îmbunătățite semnificativ. Dezvoltarea Comunei se va face într-o manieră de abordare strategică, pe baza unei planificări, cu ținte și priorități precise și concrete. Planificarea dezvoltării locale, așa ca pretutindeni în lumea civilizată, este un proces transparent, care va implica asumarea sa de întreaga comunitate.

Digitalizarea aparatului administrativ local este percepută ca o prioritate și ca bază de la care să se construiască un sistem administrativ modern și viabil, în următorul ciclu financiar 2022-2027. Primăria Comunei ROMOS mizează pe dezvoltarea serviciilor publice bazate pe tehnologie ca soluție la nevoile locale. Concret, Instituția Primăriei își dorește digitalizarea sistemului de funcționare intern și modul de comunicare cu cetățenii prin următoarele facilități:

1. plata on-line a taxelor și impozitelor, precum și a amenzilor de circulație;
2. posibilitatea depunerii unor cereri online și verificarea stadiului documentelor depuse (doar cu un număr de înregistrare);
3. eliberarea documentelor online (primirea lor pe email sau prin poștă);
4. adoptarea unui sistem de management transparent la nivel instituțional;
5. funcționarii publici vor lucra într-un sistem integrat online, sigur și eficient, fără riscul de a pierde documente;

6. Comuna ROMOS – o Comună cu o comunitate activă și cu un nivel ridicat al calității vieții:

La nivelul anului 2027, în Comuna ROMOS, dezechilibrele teritoriale vor fi atenuate printr-o rețea eficientă de servicii sociale, educație și formare profesională, care răspunde nevoilor pieței, în continuă dezvoltare, asigurându-se oportunități egale de participare pentru toată comunitatea; locuitorii vor beneficia de un stil de viață sănătos, atât ei cât și vizitatorii

având acces la servicii medicale preventive de calitate și la o viață culturală bogată și captivantă, care promovează patrimoniul cultural existent, tradiția și creativitatea.

7. *Turismul rural*(fonduri prin Ministerul Agriculturii și dezvoltării rurale/Autoritatea de Management pentru PNDR):

Având în vedere existența zonei montane cu un potențial turistic dezvoltat, formele de turism rural posibil de desfășurat în comuna noastră pot fi numeroase însă cele care în opinia noastră oferă cele mai bune oportunități pentru comunitate sunt:

8. ecoturismul
9. turismul rural
10. agroturismul.

Pe lângă beneficiile de ordin economic care pot incita agricultorii să se angajeze în activități turistice, nu pot fi ignorate și beneficiile de ordin social.

11. *Utilizarea energiei regenerabile(Pactul Verde European):*

Mecanismul de Tranziție Justă, factorul cheie al Pactul Verde European, mobilizează 150 de miliarde EUR pentru următorii 8 ani (2021-2027) printr-un fond comun (Fondul de Tranziție Justă), un sistem de tranziție (schema InvestEU „Just Transition” cu 30 miliarde EUR sub formă de investiții) și un sistem de împrumuturi pentru sectorul public, mobilizând până la 30 miliarde EUR investiții în utilizarea energiei regenerabile.

**9.PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE DURABILĂ LA NIVELUL COMUNEI ROMOS
PENTRU PERIOADA 2022-2027
- PROIECTE PROPUSE –**

Nr. Crt.	Domeniul de interventie	Obiectiv general	Proiecte propuse	Perioada de implementare
1	Infrastructura tehnico – edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură și infrastructură edilitară	Modernizarea străzilor și a drumurilor interioare din comună	2022-2027
			Realizare piste de biciclete	2022-2027
			Amenajare canale preluare ape pluviale , amenajare trotuare si podete de access la proprietati	2022-2027
			Construire podete peste paraurile din comuna Romos	2022-2027
			Lucrări de modernizare si intretinere drumuri vicinale și agricole	2022-2027
			Asigurare utilitati (apa/canal, gaz, energie electrica , etc) la terenurile proprietate comuna Romos	2022-2027
			Extindere rețea de apă, proiect și execuție comuna Romos	
			Extindere rețea de canalizare în comuna Romos	2022-2027
			Execuție lucrări de extindere si introducere gaz metan in Comuna Romos	2022-2027

	Infrastructura tehnico – edilitară	Modernizarea rețelelor de infrastructură și infrastructură edilitară	Modernizare, eficientizare sistem de iluminat public și extindere rețea , Comuna Romos	2022-2027
			Lucrari si servicii de amenajare si infrumusetare zone publice in comuna Romos	2022-2027
			Realizare fântână arteziană prin forarea unui puț de mare adâncime	2022-2027
			Actualizare PUG, Comuna Romos	2022-2027
			Construire piață agro-alimentară	2022-2027
			Extindere și modernizare sistem de supraveghere video în comuna Romos	2022-2027
			Construire clădire pentru parcare utilajelor aparținând Primăriei comunei Romos	2022-2027
			Reamanejare Adăpost forestier proprietate comuna Romos	2022-2027
			Amenajare si modernizare drumuri forestiere	2022-2027
			Amenajare zone de campare si petrecere timp in aer liber	2022-2027
2	Mediu	Reducerea surselor de poluare și a procesului de degradare a factorilor de mediu prin promovarea eficienței energetice și a utilizării resurselor regenerabile	Întreținere și reparații curente drumuri, prin pietruire sau asfaltare, după caz.	2022-2027
			Eficientizarea energetică a clădirilor publice	2022-2027
			Amenajare stații de încărcare electrica autovehicule	2022-2027
			Amenajare puncte colectare selectiva deseuri si recilcare ambalaje prin montarea de statii de colectare si reciclare	2022-2027
			Investiții în sisteme de energie verde-Sisteme fotovoltaice sau parcuri fotovoltaice	2022-2027

3	Educație și cultură	Modernizarea infrastructurii educaționale și îmbunătățirea accesului locuitorilor la procesul de educație și cultură	Construire grădiniță cu program prelungit Romos	2022-2027
			Construire bazin de înot didactic	2022-2027
			Achiziționare complexe de joacă și reabilitarea celor existente	2022-2027
			Modernizare cămine culturale Romos în satele arundate	2022-2027
			Dotare școli cu calculatoare, tablete, table inteligente	2022-2027
			Modernizare bază sportivă Romos	2022-2027
			Achiziție microbuze transport elevi	2022-2027
			Modernizare infrastructură educațională	2022-2027
4	Economie	Diversificarea și modernizarea economiei și a serviciilor publice prin dezvoltarea capacităților de cercetare, inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Stabilirea de facilitati fiscale si economice pentru atragerea de investitori	2022-2027
5	Sănătate și asistență socială	Dezvoltarea infrastructurii de sănătate, asistență socială și protecție socială	Amenajare și dotare Dispensar Medical în localitatea Romos	2022-2027
			Derularea de programe în parteneriat cu medicii de familie si/sau alte institutii/autoritati în randul populatiei, pentru cresterea nivelului de educatie în vederea mentinerii sanatatii;	2022-2027
			Construire centru social medical comunitar	2022-2027
			Construire si amenajare centru de zi, persoane varstnice	2022-2027
			Construire capelă Sat Pischinti si sat Romos	2022-2027

6	Servicii	Modernizarea, eficientizarea și digitalizarea serviciilor publice oferite cetățenilor	Dotarea cu echipamente si software pentru eficientizarea si modernizarea serviciilor publice oferite cetățenilor	2022-2027
			Realizare hărți digitale ale comunei	2022-2027
			Implementare RENNS	2022-2027
			Proiect privind implementarea și certificarea sistemelor de management al calitatii si implementarea si certificarea sistemelor de management integrate Calitate-Mediu	2022-2027
7	Agricultură /Nonagricol	Sprijinirea activităților cu profil agricol/nonagricol	Crearea, dezvoltarea infrastructurilor asociate dezvoltării agriculturii si investitiilor in domeniul nonagricol	2022-2027
			Preluare/achizitie si reamenajare cladire dispensar veterinar	2022-2027
			Centru de informare cu privire la accesare fonduri nerambursabile in domeniul agricol sau nonagricol	2022-2027
			Elaborarea unui plan de acțiune pentru încurajarea și dezvoltarea producătorilor locali pentru obținerea producției ecologice, scopul său general fiind de a stimula producția și consumul de produse ecologice, de a atinge un procent de 25% terenuri agricole utilizate pentru agricultura ecologică până în 2030	2022-2027
8	Situații de Urgență	Modernizarea și eficientizarea serviciilor publice în domeniul situațiilor de urgență	Modernizarea sistemului de dezapezire, prin achizitia de mijloace tehnice necesare pentru interventii, dotarea SVSU	2022-2027
			Amenajare remiza PSI	2022-2027
9	Administrativ	Dotare	Achizitia de utilaje si echipamente pentru dotarea compartimentului administrativ din cadrul Primariei comunei Romos	2022-2027
			Infiintare ateliere pentru practicarea activitatilor specifice zonei	2022-2027
			Achizitie autoturism/autoutilitara	2022-2027

ANEXA 1 CHESTIONAR:

Nr crt	Întrebarea	Foarte important	Important	Nu chiar importantă	Puțin important	Lipsit de importanță
1	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează INFRASTRUCTURA DE INOVARE, COMUNICAȚII ȘI IT pentru dezvoltarea comunei Romos?					
2	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează DIGITALIZAREA SERVICIILOR OFERITE DE PRIMARIE în relația cu cetățenii ?					
3	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează REORGANIZAREA ȘI DEZVOLTAREA SISTEMULUI ENERGETIC ÎN CONDIȚII DE EFICIENȚĂ ECONOMICĂ ȘI DE PROTECȚIE A MEDIULUI pentru dezvoltarea comunei Romos?					
4	Cât de importante considerați ca sunt proiectele care vizează CREAREA ȘI REABILITAREA OBIECTIVELOR TURISTICE DIN COMUNA ROMOS pentru dezvoltarea comunei?					
5	Cât de importante considerați ca sunt proiectele care vizează CREAREA ȘI DEZVOLTAREA PARTENERIATELOR INTRA ȘI INTER-REGIONALE pentru dezvoltarea comunei Romos?					
6	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII ÎN MEDIUL RURAL (apa, canal, drumuri, energie electrică, etc) pentru dezvoltarea comunei Romos?					
7	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează DIVERSIFICAREA ȘI DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE ÎN MEDIUL RURAL pentru dezvoltarea comunei Romos?					
8	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează ASIGURAREA ACCESULUI LA EDUCAȚIE ȘI FORMARE A POPULAȚIEI pentru dezvoltarea comunei Romos ?					
9	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII RESURSELOR UMANE ȘI ADAPTAREA ACESTORA LA CEREREA DE PE PIAȚĂ FORȚEI DE MUNCĂ LOCALĂ pentru dezvoltarea comunei Romos?					
10	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează DEZVOLTAREA SISTEMULUI DE SERVICII SOCIALE pentru dezvoltarea comunei Romos?					
11	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează REZOLVAREA PROBLEMELOR ÎN DOMENIUL APELOR pentru dezvoltarea comunei Romos?					
12	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează GESTIUNEA DESEURILOR pentru dezvoltarea comunei Romos?					
13	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează ACȚIUNI ÎN DOMENIUL BIODIVERSITĂȚII pentru dezvoltarea comunei Romos?					

14	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează FONDUL FORESTIER ȘI CINEGETIC pentru dezvoltarea comunei Romos?					
15	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează APARAREA ÎMPOTRIVA CALAMITĂȚILOR, DEZASTRELOR ȘI ACCIDENTELOR NATURALE pentru dezvoltarea comunei Romos?					
16	Cât de importante considerați ca sunt proiectele care vizează INCURAJAREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI MEDIULUI pentru dezvoltarea comunei Romos?					
17	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează UTILITĂȚILE PUBLICE RURALE pentru dezvoltarea comunei Romos?					
18	Cât de importante considerați că sunt proiectele care vizează CREAREA ȘI MODERNIZAREA UNOR FACILITĂȚI PENTRU TIMPUL LIBER pentru dezvoltarea comunei Romos?					

1. Enumerați 3 propuneri de proiecte prioritare pentru comuna dumneavoastră.....
.....
.....
.....

PARTEA A V-A:

CONCLUZII

Strategia de Dezvoltare Economico - Socială a comunei ROMOS a fost concepută pentru a sprijini, prin mijloace și instrumente specifice managementului administrației publice locale, atingerea obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială ale comunei, în concordanță cu obiectivele și prioritățile generale de dezvoltare a României, precum și cu obiectivele UE în domeniul coeziunii economice și sociale.

Strategia de dezvoltare socio-economică pentru perioada 2022 – 2027 va folosi drept suport la dezvoltarea durabilă a localității, vizând creșterea calității vieții în comunitate. Prin realizarea strategiei de dezvoltare, autoritățile locale își asumă în totalitate rolul de coordonator al procesului de transformare al comunei, favorizând și fructificând oportunitățile de care aceasta beneficiază.

Astfel, strategia de dezvoltare a localității impune, prin realizarea, ei o dezvoltare armonioasă, o competitivitate puternică, rezultatul fiind o zonă prosperă cu impact în toate domeniile de dezvoltare.

Documentul propune tuturor partenerilor interesați un limbaj comun de abordare și înțelegere a realităților, a obiectivelor strategice, a direcțiilor de dezvoltare, a programelor și proiectelor prioritare în vederea realizării cerințelor exprimate în mod oficial. În același timp, prin metodologia de întocmire și adoptare, strategia de dezvoltare exprimă o politică transparentă de administrare publică în spirit european.

Realizarea strategiei de dezvoltare permite identificarea și validarea anumitor priorități viitoare de acțiune, acestea fiind alese în funcție de resursele existente cât și de hotărârile și deciziile ce se iau ca numitor comun cu locuitorii. În strategie se pot regăsi direcții de dezvoltare care au orizonturi diferite de realizare, unele imediate, altele în viitorul apropiat sau în viitorul îndepărtat.

Implementarea strategiei se va realiza prin scrierea de proiecte și realizarea acestor direcții de dezvoltare. Proiectele enunțate pot suferi modificări sau chiar pot fi completate cu altele ori chiar anulate, dacă mediul dinamic al realității viitoare va genera alte împrejurări și perspective, însă reprezintă un punct de reper ce permite o permanentă evaluare a depărtării sau apropierii de anumite deziderate. Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă corelație cu sursele de finanțare nerambursabilă care pot fi atrase întrucât bugetul local nu dispune de capacitatea de a susține realizarea acestora, dar poate manageria astfel de documente strategice pentru a beneficia de oportunitățile financiare oferite de Uniunea Europeană.

Strategia de dezvoltare elaborată este realizabilă în condițiile precizate și se va adapta cerințelor și necesităților ori de câte ori va fi nevoie, astfel încât aceasta să fie realistă și aplicabilă.

În acest sens, periodic, strategia de dezvoltare trebuie revizuită, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția la nivel național, starea economico-socială la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea sa. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică și socială se multiplică.

Pentru buna implementare a strategiei de dezvoltare este necesară o implicare a tuturor factorilor reprezentativi ai comunei, dar și o foarte bună colaborare între cetățeni și administrația locală. Astfel, strategia de dezvoltare este văzută ca și document al întregii localități și este realizabilă cu implicarea tuturor membrilor comunității.

Romos la 11.05.2022

Intitiator,
Primar
Csatlos-Koncz Daniela-Mihaiela

Avizat,
Secretar General al comunei Romos
Ginfaleanu-Stanciu Daniela-Alina